

Jaarverslag 2015

Jaarverslag PCPOW 2015

Inleiding

Dit is het tiende kalenderjaarverslag van Stichting PCPO Westland. Door middel van dit verslag wordt op stichtingsniveau verantwoording afgelegd in het kader van de meervoudige publieke verantwoording. Elke school schrijft per schooljaar een jaarverslag voor de eigen achterban. De gebundelde jaarverslagen zijn in september aangeboden aan de RvT en de GMR.

In 2015 is een vervolg gegeven aan de uitvoering van het Strategisch Beleidsplan 'Meer dan het gewone' (2012-2015).

De hoofdlijnen in ons strategisch beleid voor deze periode waren samengevat in een handvol kernbegrippen die als rode draden binnen PCPOW herkenbaar moeten zijn:

- Christelijk => Geïnspireerd door de Bijbelse boodschap en de christelijke traditie
- Kwaliteit => gaan we voor versterking van de kwaliteit van het onderwijs en de organisatie
- Gastvrij => op een gastvrije manier naar leerlingen en ouders
- Talent => met oog voor de ontwikkeling van het talent van leerling en leraar
- Samen => in nauwe samenwerking onderling en met andere maatschappelijke partners.

Deze kernbegrippen zijn medio 2015 onverkort weer opgenomen in het nieuwe Strategisch Beleidsplan 2015-2019.

Het afgelopen jaar kenmerkte zich voornamelijk door een stabiele ontwikkeling. De fusie tussen De Boemerang en De Windroos tot een interconfessionele school voor speciaal basisonderwijs mag genoemd worden als een belangrijk wapenfeit.

Een woord van dank gaat uit naar alle medewerkers van onze scholen voor hun getoonde inzet, naar de leden van de raad van toezicht en naar alle vrijwilligers die op welke wijze dan ook actief zijn geweest voor onze scholen.

Ik spreek de wens uit dat we ons bij al onze activiteiten blijvend laten inspireren door de Bijbelse opdracht "meer dan het gewone" te doen. Zo kunnen wij een waarde(n)volle bijdrage leveren aan de ontwikkeling van onze leerlingen.

P.A. Vreugdenhil
voorzitter college van bestuur
31 maart 2016

Inhoudsopgave

Inleiding	2
Inhoudsopgave	3
Verantwoording raad van toezicht	4
1. Raad van Toezicht	
1.1. Samenstelling	5
1.2. Governance	5
1.3. Vergoedingen	5
1.4. Overige verantwoordelijkheden Raad van Toezicht	5
2. Bestuur	
2.1. College van bestuur	6
2.2. Samenstelling bestuursbureau	6
2.3. Nevenfuncties college van bestuur	6
2.4. Ouderbetrokkenheid	6
2.5. Externe betrokkenheid	7
2.6. Belangrijke besluiten	7
2.7. Samenwerking kinderopvangorganisaties	7
2.8. Scholenbezoek	8
3. Personeel	
3.1. Ontwikkelingen	9
3.2. Ziekteverzuim	11
3.3. Eigen Risicodragerschap	11
3.4. ARBO	11
3.5. Functiemix	11
3.6. Lief en leed	12
3.7. Huwelijk	12
3.8. Pensioen	12
3.9. 40 jaar in het onderwijs	12
3.10. Mutaties directies	13
3.11. Tevredenheidsonderzoek	13
4. Onderwijs en kwaliteit	
4.1. Aantal leerlingen en marktaandeel	14
4.2. Medezeggenschap	15
4.3. Identiteit	15
4.4. Kwaliteitszorg	16
4.5. Onderwijsinspectie	17
4.6. Resultaten	17
4.7. Opleidingsschool	19
4.8. Lerarenbeurs	19
4.9. Vastgestelde regelingen	20
4.10. Klachten	20
4.11. ICT	21
5. Huisvesting	22
6. Financieel beleid	
6.1 Financiële positie op balansdatum	23
6.2 Continuïteitsparagraaf	27
6.3 Overige specifieke items ten behoeve van accountant	40

Verantwoording Raad van Toezicht

In zijn vergadering van 4 april 2016 heeft de Raad van Toezicht (RvT) kennis genomen van het jaarverslag 2015 van de Stichting PCPO Westland. Naar het oordeel van de RvT geeft het een getrouw beeld van alle relevante zaken waarvoor het College van Bestuur (CvB) verantwoordelijk is.

De conclusie van de RvT is dat de stichting er kwalitatief en financieel goed voor staat. Mogelijke risico's zijn goed in beeld bij het CvB en de RvT. PCPOW heeft in 2015 – afgaande op interne en externe indicatoren – het onderwijsniveau verbeterd. Ook staan de huisvesting en overige faciliteiten op een hoog peil. Vanzelfsprekend is de kwaliteit van het waardengedreven onderwijs primair afhankelijk van de leerkrachten. PCPOW heeft in 2015 door opleiding en mobiliteit in de kwaliteit en samenwerking van de leerkrachten geïnvesteerd. De betrokkenheid van de ouders thuis en op school is voor de beste ontwikkeling van de leerlingen van groot belang. De RvT constateert verheugd dat een groot aantal ouders zich actief voor en op de scholen inzet.

Het afgelopen jaar heeft de RvT jaar vijf keer vergaderd; ook zijn er vergaderingen van het directieurenberaad en de GMR bezocht. Met de GMR heeft een nadere kennismaking en uitwisseling van aandachtspunten plaatsgevonden. Naast de reguliere onderwerpen zoals (meerjaren)begroting, onderwijskundige ontwikkelingen, bestuursformatieplan, nieuwbouw/renovatie, jaarrekening en jaarverslag stond in 2015 een aantal strategische dossiers op de agenda, zoals de samenwerking met WSKO, de vorming van de Diamant, de uittreding uit het Vervangingsfonds (eigen risicodragerschap) en de instroom van vluchtelingen. Het CvB heeft in discussie met de RvT en schooldirecteuren een geactualiseerd strategisch beleidsplan opgezet dat in concrete doelstellingen per school is vertaald. De RvT heeft na een selectieprocedure een nieuwe accountant aangesteld, Van Ree Accountants uit Alphen aan den Rijn. Deze accountant is een specialist in het onderwijsveld en voert met ingang van de jaarrekening 2015 de controle uit.

Medio 2015 heeft RvT een functioneringsgesprek met het CvB gevoerd. Het CvB stuurt de stichting op kundige wijze door de veelal ingrijpende en gevoelige wijzigingen en knelpunten heen. De relatie tussen het CvB en de RvT is open en professioneel en geeft de RvT vertrouwen in de toekomst van PCPOW.

In 2015 is de bezetting van de RvT gewijzigd. Mevrouw Bom kon het voorzitterschap niet combineren met haar nieuwe provinciale verantwoordelijkheden. Zij is in oktober formeel afgetreden en haar taken worden sindsdien waargenomen door de heer Van Kampen. De RvT bedankt mevrouw Bom zeer voor de inspirerende en kritische wijze waarop zij het voorzitterschap heeft ingevuld. Na een wervingstraject is per 1 januari 2016 de heer E.Chr. Lafeber tot de raad toegetreden. De RvT is verheugd dat de heer Lafeber zijn bestuurlijke kwaliteiten wil inzetten voor PCPOW en wenst hem hierbij veel succes toe.

De RvT spreekt tenslotte graag de grote waardering uit voor het CvB en voor alle medewerkers van PCPO Westland die zich dagelijks met hart en ziel inspanssen om de aan hen toevertrouwde leerlingen kwalitatief goed en waarde(n)vol onderwijs te bieden.

Namens de raad van toezicht,

Ir. A.P. van Kampen MBA
Waarnemend voorzitter
Maart 2016

1. Raad van Toezicht

1.1 Samenstelling

Per 1 januari 2015 was de Raad van Toezicht (RvT) samengesteld uit de volgende leden:

A.W. Bom-Lemstra	voorzitter	(afgetreden)
A.P. van Kampen	vicevoorzitter	
C. Kuijvenhoven		
B.J.P. van de Ven		
J.W. Vink		
A.J. de Zeeuw-Oprel		

Mevrouw A.W. Bom-Lemstra is per 7 oktober 2015 afgetreden. In de vergadering van 11 december 2015 heeft de RvT besloten de heer E.Chr. Lafeber per 1 januari 2016 te benoemen tot lid.

1.2 Governance

PCPOW hanteert bij de uitvoering van haar bestuurlijke activiteiten de Code Goed Bestuur Primair Onderwijs. De naleving van deze code verloopt conform de bedoelingen ervan.

1.3 Vergoedingen

De leden van de RvT ontvangen een jaarlijkse vergoeding voor hun werkzaamheden van € 1.500 per persoon. De voorzitter ontvangt € 2.000.

1.4 Overige verantwoordelijkheden leden Raad van Toezicht

De leden van de RvT zijn in het dagelijks leven betrokken bij andere organisaties. In het kader van de transparantie volgt hier een overzicht van de relevante overige functies:

- mr. A.W. Bom-Lemstra (afgetreden per 7 oktober 2015)
Lid Gedeputeerde Staten Provincie Zuid-Holland
Lid raad van commissarissen woningcorporatie Wonen Wateringen
- ir. A.P. van Kampen MBA
Manager ICT bij gemeente Maassluis
Lid algemeen en dagelijks bestuur CDA Westland
- C. Kuijvenhoven
Lid raad van toezicht Stichting Un1ek
- Drs. B.J.P van de Ven
Onderwijsadviseur, verschillende bestuurlijke functies in het onderwijs
- J.W. Vink
Werkzaam geweest bij woningbouwcorporaties
- A.J. de Zeeuw-Oprel MEd
Projectleider taalbeleid en docent Hogeschool Rotterdam
- E.Chr. Lafeber (per 1 januari 2016)
Lid Raad van Toezicht Stichting Passend Primair Onderwijs Goeree Overflakkee
Lid Raad van Toezicht Stichting Kind en Onderwijs Rotterdam
Lid Raad van Toezicht OBS Facetscholen in Kapelle Zeeland

2. Bestuur

2.1 College van bestuur

Gedurende het jaar 2015 is het college van bestuur gevormd door de heer P.A. Vreugdenhil. Het college is het bevoegd gezag van de stichting. Een bestuursbureau met verschillende medewerkers ondersteunt het college.

2.2 Samenstelling bestuursbureau

Het bestuursbureau kende op 31 december 2015 de volgende bezetting:

P.A. Vreugdenhil	college van bestuur	0,8 fte
A. van Velzen	directeur onderwijs	1 fte
L.C. de Haan	stafmedewerker personeel	1 fte
R. Karst	stafmedewerker financiën	0,4 fte
A.M. de Waard	coördinator opleidingsschool	0,85 fte
G. Aalbrecht	bovenschools medewerker ICT	0,2 fte
A.T.M. Groenewegen	managementassistent	0,8 fte
E. Schröder-Van der Hout	managementassistent	0,4 fte

K. Kamp is op declaratiebasis betrokken bij de uitvoering van huisvestingszaken.

2.3 Nevenfuncties en -activiteiten college van bestuur

De heer Vreugdenhil was in 2015 actief betrokken bij verschillende organisaties:

- SPOW, penningmeester; gehele jaar (uit hoofde van functie bij PCPOW)
- Stichting EDU-kas, voorzitter; tot 1 juli 2015 (onbezoldigd)
- Stichting Leergeld Westland, bestuurslid; gehele jaar (onbezoldigd)
- Gemeenteraad Westland, gemeenteraadslid; gehele jaar (bezoldigd)

2.4 Ouderbetrokkenheid bij PCPOW

Statutair heeft elke school een schooladviesraad. Deze raad functioneert naast de oudercommissie en de oudergeleding MR in het kader van ouderbetrokkenheid. Gesproken wordt over zaken die de individuele school aangaan. Eind 2015 is in het directeurenberaad na een uitgevoerde evaluatie gesproken over de betekenis van de SAR. De wens om ouderbetrokkenheid op een andere wijze te kunnen vormgeven is daarbij aan de orde gekomen. Een voorstel daartoe zal begin 2016 worden gelanceerd.

De samenwerking met de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR) is op positieve wijze voortgezet. Het maandelijks overleg met een vertegenwoordiging van de GMR werkt zeer plezierig. De heer Vreugdenhil is verder steeds een deel van de GMR-vergaderingen aanwezig geweest om ingediende beleidsstukken nader toe te lichten.

Het college van bestuur vergadert periodiek met een informele klankbordgroep (ouderadviesraad) bestaande uit verschillende ouders die op ad hoc basis worden uitgenodigd. Gesproken is over het nieuwe Strategisch Beleidsplan van de stichting.

Elk jaar organiseert het college van bestuur in januari een bijeenkomst met vertegenwoordigers van de 15 oudercommissies. Tijdens die bijeenkomst is stilgestaan bij enkele zaken die de oudercommissies gezamenlijk willen delen. Zo is dit keer gesproken over de inning en de hoogte van de ouderbijdrage en de regelgeving daaromtrent.

De oudercommissies van de individuele scholen worden zeer gewaardeerd. De leden verlenen onmisbare hand- en spandiensten bij allerlei activiteiten op school. In totaal zijn ca. 90 enthousiaste ouders hierbij betrokken.

Ook in 2015 is een kleurrijke jaarbrochure van PCPOW gepubliceerd. Deze is uitgereikt aan alle nieuwe ouders en geplaatst op onze website. Daarnaast is het 'PCPOW bericht...' in digitale vorm verschillende keren naar alle ouders verstuurd.

2.5 Externe betrokkenheid

PCPOW is door het college van bestuur betrokken bij verschillende organisaties.

- Periodiek overleg met de twee andere grote schoolbesturen in de regio, Stichting Openbaar Onderwijs Westland (SOOW) en de Westlandse Stichting Katholiek Onderwijs (WSKO);
- Het bestuurlijk overleg met de gemeenten Westland en Midden-Delfland;
- De algemene ledenvergadering PO-Raad;
- Een regionaal netwerk van bovenschoolse managers van Verus;
- Een regionaal intervisienetwerk van bestuurders PO van de PO-Raad (QLN);
- De stuurgroep Opleidingsschool (met SCO Delft en Inholland);
- Het algemeen en dagelijks bestuur van SPOW;
- De stuurgroep SOB Westland.

Daarnaast zijn er enkele andere vormen van externe betrokkenheid geweest. Te denken valt aan de informele contacten met omliggende schoolbesturen, verschillende overleggen met kinderopvangorganisaties en Vluchtelingenwerk.

De heer Van Velzen (directeur onderwijs) is voorzitter van de Beroepenveldcommissie van Hogeschool Inholland. Enkele schoolbesturen overleggen in deze commissie periodiek met deze hogeschool over de afstemming tussen aanbod van de PABO en de wensen vanuit het veld.

2.6 Belangrijke besluiten

1. Per 1 augustus 2015 is de fusie gerealiseerd tussen De Windroos (WSKO) en De Boemerang (PCPOW). De nieuwe school heeft als naam De Diamant gekregen.
2. Per 1 augustus 2015 is in verband met de scholenfusie in het SBO de officiële naam van de stichting veranderd in Stichting voor Protestants Christelijk Primair Onderwijs en Interconfessioneel Speciaal Basisonderwijs regio Westland. Deze formele naam wordt overigens uitsluitend gebruikt in administratieve documenten.
3. In 2015 is het voorgenomen besluit genomen dat de beide scholen in Monster zullen fuseren en een nieuw gebouw krijgen.
4. In 2015 is besloten per 1 augustus uit het Vervangingsfonds te stappen en eigenrisicodrager te worden voor het ziekteverzuim.
5. In 2015 is een nieuw Strategisch Beleidsplan 2015-2019 vastgesteld met als voortgezette titel "Meer dan het gewone". Dit SBP is tot stand gekomen in samenspraak met het directeurenberaad, de GMR en de raad van toezicht. Het vorige plan is jaarlijks geëvalueerd.
6. PCPOW heeft deelgenomen aan een regionale verkenning van de gevolgen van de wet werk en zekerheid. Besloten is ons niet aan te sluiten bij een regionale vervangingspool, maar op eigen kracht te gaan voorzien in vervangers door hun een flex-contract aan te bieden. Dit overigens onder voorbehoud van de nieuwe cao die in 2016 wordt afgesloten.
7. Eind 2015 hebben de gezamenlijke schoolbesturen en de gemeente Westland besloten om schakelklassen te starten voor kinderen van statushouders in Westland. De daadwerkelijke start is in maart 2016.

2.7 Samenwerking kinderopvangorganisaties

De samenwerking met verschillende kinderopvangorganisaties is voortgezet. De aanwezigheid van kinderopvang in onze schoolgebouwen is van groot belang. Het vergroot de aantrekkingskracht voor ouders en het biedt mogelijkheden voor een 'warme' overdracht tussen kinderopvang en school.

2.8 Scholenbezoek

Vanuit het bestuursbureau zijn alle scholen in het najaar bezocht door de heer Van Velzen. Op de agenda van het jaarlijkse najaarsoverleg met de directeur stonden verschillende onderwerpen zoals personeel, onderwijskwaliteit en onderwijskundige ontwikkelingen zoals vermeld in het jaarplan van de school. Daarnaast zijn de scholen in voorkomende gevallen door de heer Vreugdenhil en/of de heer Van Velzen bezocht. De startende directeuren van de Koningin Julianaschool zijn elke maand bezocht door de heer Van Velzen. Deze bezoeken stonden in het teken van begeleiding.

Ter voorbereiding van het periodieke beoordelingsgesprek met de directeur bezoekt de heer Vreugdenhil de school van de desbetreffende directeur.

3. Personeel

3.1 Ontwikkelingen

De invulling van vacatures heeft in het afgelopen jaar niet tot problemen geleid. De beschikbare vacatures zijn door tijdelijke medewerkers ingevuld.

De volgende mutaties hebben plaatsgevonden in 2015.

Tabel 1: Mutaties

Interne mobiliteit	2015	2014	2013
Vrijwillige mobiliteit (vast dienstverband)	4	2	8
Gedwongen mobiliteit (vast dienstverband)	0	1	2
Uit dienst			
Vanuit vast dienstverband vrijwillig vertrokken/gestopt	6	5	5
Na beëindigingsovereenkomst	1	3	1
Wegens overlijden	0	0	0
Pensioen	9	4	5
Vanuit tijdelijk dienstverband vrijwillig vertrokken naar elders	2	5	0
Einde tijdelijk dienstverband van rechtswege	0	0	0
Gedwongen ontslag vanuit tijdelijk dienstverband i.v.m. functioneren	2	0	0
Gedwongen ontslag i.v.m. ziekte	0	0	3

In 2015 is de vervangingspool van het Vervangingsfonds beëindigd als gevolg van het eigen risicodragerschap van PCPOW voor het Vervangingsfonds. Zie § 3.3.

PCPOW heeft in 2015 47% vrouwelijke schooldirecteuren. Deze verdeling is al enige jaren ongewijzigd en ligt in de landelijke lijn. Het aantal vrouwen in directiefuncties is sinds 2009 in alle sectoren gestegen. In het primair onderwijs is het aantal vrouwen in directiefuncties gestegen van 40% in 2009 naar ruim 48% in 2014. PCPOW zit dus in de kopgroep van het landelijk beleid om te streven naar een evenredige vertegenwoordiging van vrouwen in de schoolleiding. Dit percentage staat echter niet in verhouding met het percentage vrouwelijke medewerkers op totaalniveau bij de stichting (86%).

Tabel 2: Verhouding man/vrouw directies per 31 december 2015

	vrouw	man	totaal
2015	7*	8	15
	47%	53%	100%
2014	7*	8	15
	47%	53%	100%
2013	7	8	15
	47%	53%	100%

*) Twee scholen hebben een vrouwelijke duo-directie

De verdeling tussen mannen en vrouwen in het totale personeelsbestand ligt in de lijn met de voorgaande jaren. Landelijk ligt het percentage vrouwen in het primair onderwijs op ruim 86% (2014). Bij PCPOW is die verhouding in 2015 dezelfde.

Het percentage medewerkers tussen 55 en 65 jaar was eind 2015 26% (2014: 25%). Landelijke maatregelen, zoals het ophogen van de AOW-leeftijd en het verlagen van de pensioenuitkeringen, dragen bij aan de vergrijzing. Binnen 8 jaar zal zo'n 47 fte in verband met pensionering PCPOW verlaten hebben.

Het percentage jongeren (tot 24 jaar) bedroeg eind 2015 3,5%.

Tabel 3: Leeftijdverdeling, verhouding man/vrouw per 31 december 2014 en voorgaande jaren

Leeftijd	vrouw	man	totaal	2015	2014	2013	2012
15-24	11	2	13	3,4%	5,1%	4,7%	3,1%
25-34	79	7	86	22,2%	22,3%	21,9%	22%
35-44	87	7	94	24,2%	23,1%	22,7%	22%
45-54	80	13	93	23,9%	24,1%	26%	28,6%
55-64	78	24	102	26,3%	25,2%	24,6%	24,3%
Totaal	335	53	388	100%	100%	100%	100%
2015	86,3%	13,7%	100%				
2014	85,2%	14,8%	100%				
2013	85,3%	14,6%	100%				
2012	84,8%	15,2%	100%				

Het aantal parttimers op onze scholen is onverminderd hoog (79%).

Tabel 4: Verhouding parttime/fulltime betrekkingen per 31 december 2013 tot en met 2015

	parttime	fulltime	Totaal
2015	309	80	388
	79%	21%	100%
2014	297	75	372
	80%	20%	100%
2013	267	94	361
	74%	26%	100%

De gewogen gemiddelde leeftijd (GGL) van de medewerkers op een school is een belangrijk gegeven in verband met de bekostiging die hierop wordt afgestemd. Landelijk gold per 1 oktober 2014 een GGL van 40,58 jaar.

Tabel 5: Gewogen gemiddelde leeftijd per 1 oktober 2010-2015

	2015	2014	2013	2012	2011	2010
BOE	42,20	42,58	41,69	41,91	44,34	43,85
PIE	39,82	40,36	44,90	44	44,75	44,10
HOE	40,51	39,02	38,63	39,13	38,35	37,48
KOM	35,62	36,30	36,29	39,54	37,45	36,62
ICH	40,15	39,91	40,66	43,04	40,74	40,16
REH	42,33	42,40	41,44	42,78	40,82	40,16
DGO	44,39	43,53	45,40	45,36	44,27	43,87
IMM	45,58	45,99	46,11	46,28	44,96	44,55
OUV	45,95	45,94	45,75	45,48	46,01	45,55
PWL	41,02	41,85	41,47	42,35	40,73	40,03
KJS	35,44	34,07	32,76	34,16	35,65	34,87
PMS	39,76	39,14	38,52	40,08	37,16	36,48
WEG	36,81	36,94	38,15	35,87	39,26	38,56
KAM	38,41	38,30	39,43	39,88	40,26	39,51
PWG	39,36	38,58	37,25	37,54	39,71	39,04
PCPOW	40,49	40,33	40,56	41,29	40,96	40,32

3.2 Ziekteverzuim

Het ziekteverzuimpercentage bij PCPOW over 2015 is gestegen ten opzichte van 2014. Eind december 2015 was er sprake van 4 langdurig zieken (langer dan één jaar). Elf medewerkers hadden een verzuimperiode tussen 2 en 12 maanden. Drie medewerkers hadden psychische klachten als oorzaak voor hun verzuim.

Tabel 6: Verzuimcijfers meerjaren

	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
PCPOW	6,05*	5,16%	5,39%	5,01%	4,02%	3,01%	3,01%
landelijk		6,1%	6,5%	6,5 %	6,09%	6,2%	6,28%

* Dit is het voortschrijdend ziekteverzuimpercentage eind december 2015.

3.3 Eigen risicodragerschap

PCPOW heeft ervoor gekozen zich met ingang van 1 augustus 2015 voor 3 jaar te verbinden aan het eigen risicodragerschap voor het Vervangingsfonds. Dit houdt in dat PCPOW voor die periode niet langer bij het Vervangingsfonds verzekerd is voor de bekostiging van de vervanging van medewerkers die door ziekte zijn uitgevallen. Vervangingen worden vanaf dat moment door PCPOW zelf bekostigd. De keuze voor het ERD-schap betekent niet alleen een financiële besparing (gemiddeld circa € 350.000 per jaar, onder voorbehoud), maar vraagt ook om een aanscherping van het bestaande beleid. Het ziekteverzuimbeleid/beleid gezond functioneren en hiermee samenhangende regelingen zullen moeten aansluiten bij het ERD-schap. De verwachting is dat de nieuwe verantwoordelijkheden zullen leiden tot een wat stringenter beleid.

Juist in het jaar dat besloten is eigen risicodragerschap te worden, toonde het ziekteverzuimcijfer overigens een stijgende tendens door enkele langdurig zieken. In 2016 zal meer te zeggen zijn over de effecten van het ERD.

3.4 ARBO

Behalve het ziekteverzuim vallen ook de risico-inventarisaties (RI&E's) op de scholen en de controle van de binnen- en buitenspeeltoestellen onder de ARBO-regelgeving. In 2014 is met behulp van de Arbomeester op alle scholen een RI&E uitgevoerd. In 2015 heeft er regelmatig controle van de buitenspeeltoestellen door de coördinatoren veiligheid van de scholen plaatsgevonden. Er zijn in 2015 geen bijzonderheden naar voren gekomen.

De regelgeving schrijft voor het uitvoeren van een RI&E geen vaste frequentie voor. In de praktijk wordt dit doorgaans eenmaal in de vijf jaar gedaan. Voor wat betreft de tevredenheidsonderzoeken (PTO, OTO, LTO) is het contract met de School & Innovatiegroep beëindigd. De tevredenheidsonderzoeken worden met ingang van 2016 uitgevoerd met behulp van de digitale kwaliteitskaarten van WMKPO. In 2015 hebben er geen kwaliteitsonderzoeken plaatsgevonden.. In het kader van de bedrijfshulpverlening (BHV) hebben 81 medewerkers deelgenomen aan de herhalingscursus BHV en zijn er 9 nieuwe BHV'ers opgeleid. Al deze medewerkers krijgen jaarlijks bijscholing op het gebied van eenvoudige EHBO en ontruiming bij brand.

De dienstverlening van Summit Health (arbodienstverlening) stemde ook in 2015 tot tevredenheid. In verband met de pensionering van onze vaste bedrijfsarts is inmiddels kennis gemaakt met zijn vervanger, mevrouw Jolanda Koopmans. Wij vertrouwen erop dat de prettige samenwerking zoals deze gold in 2015, ook in 2016 zal worden gecontinueerd.

3.5 Functiemix

In 2015 zijn zes medewerkers in de LB-schaal geplaatst. Eind 2015 is ruim 24% van de leerkrachten in de LB-schaal opgenomen.

Ten opzichte van het landelijke beeld rond de functiemix (24% LB in december 2015) toont PCPOW een overeenkomstig beeld.

Tabel 7 Overzicht inschaling

schaal	dienstverbanden	WTF	%WTF
LA	217	146,93	73%
LB	62	48,71	24%
LC	8	6,71	3%
totaal	287	202,35	100%

3.6 Lief en leed

In 2015 was er **blijdschap** om nieuw leven in de gezinnen van medewerkers.

- Joyce Blom (PWG) **Joke** op 27 januari
- Petra van Solingen (OUV) **Lisse** op 25 februari
- Marjolein van Geleen (PWG) **Siem** op 4 maart
- Liesbeth van Staalduinen (KJS) **Niek** op 6 augustus
- Mathilde Oussoren (PWL) **Kaatje** op 25 augustus
- Kristin Oosterman (DGO) **Sem** op 8 september
- Jolanda Ravensbergen **Sara** op 21 september
- Rick de Rooter (IMM) **Wies** op 18 oktober
- Eline van den Doel (DGO) **Zoë** op 14 november
- Evelien Smienk (REH) **Daaf** op 23 november
- Linda van der Plas (DIA) **Roos** op 27 december

3.7 Huwelijk

De volgende medewerkers traden in het huwelijk:

- Eline Visser (KOM) en Lennart van den Doel, 4 april
- Dave van Koppen (PWG) en Susanne Looye, 1 mei
- Sandra van der Arend (KJS) en Paul Onings, 1 mei
- Saskia Voogt (KOM) en Bart Schulte, 16 mei
- Sonja Wennekers (KOM) en Perrie Van der Schee, 11 juli
- Angelique Groenewegen (BB) en Sander van den Berg, 15 september
- Daphne van der Scheer (ICH) en Jan Peter van Dop, 18 september
- Irene van der Meer (PIE) en Klaas van Duijvenbode, 16 oktober

3.8 Pensioen

In 2015 zijn de volgende medewerkers met pensioen gegaan:

- Marius Zondag (REH)
- Carien Vermaas (DGO)
- Sarie van der Hauw (DGO)
- Fredy Abbink (OUV)
- Mieke Dekker (OUV)
- Wil Doornewaard (BOE)
- Edward van Reenen (BOE)
- Marion van Thiel (BOE)
- Lily de Walle (BOE)

3.9 40 jaar in het onderwijs

De volgende medewerkers vierden in 2015 dat zij 40 jaar in het onderwijs werkzaam waren:

- Hans van Santen (DGO)
- Susan van Schelven (WEG)

- Hans Visser (BOE)
- Liesbeth Hageman (DGO)
- Fini van der Veen (KOM)
- Sarina Meijvogel (PIE)
- Nel Mieog (IMM)
- Lia Verduijn (OUV)
- Atie de Waard (BB)
- Ria Eekman (PWL)
- Marja Hess (DIA)

3.10 Mutaties directie

Op de Koningin Julianaschool zijn per 1 augustus Myrte de Koning en Tessa van Malkenhorst als duo-directie gestart. Zij volgden Liesbeth van Staalduinen op die de keuze heeft gemaakt zich vooral op haar jonge gezin te gaan richten.

Per dezelfde datum is Gé Biezeno gestart als directeur op De Diamant (voorheen De Boemerang). De heer Biezeno was tot dan directeur van De Windroos.

3.11 Tevredenheidsonderzoeken

In 2015 zijn geen tevredenheidsonderzoeken gehouden. Begin 2016 vindt een personeelstevredenheidsonderzoek plaats.

4. Onderwijs en kwaliteit

4.1 Aantal leerlingen en marktaandeel

Omdat per 1 augustus 2015 SBO De Boemerang en SBO De Windroos fuseerden, steeg het aantal leerlingen op 1 oktober 2015. Het jaar 2015 liet voor de basisscholen zonder de fusieschool SBO DIA in de 1 oktobertellingen een daling van 42 leerlingen zien. Dat zou een achteruitgang van 1,1% zijn geweest.

Tabel 9: Oktobertellingen

School	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007
DIA	284	147	144	148	172	164	168	176	190
PIE	341	310	270	245	226	209	192	195	209
HOE	185	202	219	214	232	246	255	270	289
KOM	241	245	246	249	247	235	241	240	242
DGO	268	278	291	301	311	315	334	362	360
ICH	148	168	184	213	250	261	279	297	320
REH	184	183	198	196	204	216	209	211	204
IMM	206	206	222	219	217	223	211	232	232
OUV	367	377	378	362	375	392	394	405	404
PWL	178	176	176	173	168	169	181	181	190
KJS	215	217	219	216	215	207	221	219	225
PMS	198	213	226	211	235	246	265	287	272
WEG	225	223	217	215	226	236	248	267	264
KAM G	413	398	380	383	366	349	356	475	496
KAM H	58	64	75	74	77	92	86		
PWG	399	409	405	387	343	329	311	302	285
Totaal	3911	3816	3850	3806	3864	3889	3951	4119	4182

Het belangstellingspercentage op stichtingsniveau voor de kernen met scholen van PCPOW in vergelijking met de twee andere grote schoolbesturen geeft het volgende beeld te zien:

Tabel 10: Marktaandeel per stichting (gerekend over de kernen met PCPOW-scholen)

Totaal	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006
PCPOW	41,5	40,1	39,9	39,2	39,5	39,6	39,9	40,9	41,3	41,6
WSKO	38,0	39,1	39,5	40,1	40,1	40,0	40,0	39,2	39,1	39,3
SOOW	14,7	15,0	14,9	15,2	14,8	14,8	14,6	14,3	14,2	14,0

In de afgelopen drie jaar is het marktaandeel op stichtingsniveau stijgend na enkele jaren van daling. In dit overzicht zijn de leerlingen van De Diamant meegenomen.

Jaarlijks vinden er school-kerk-gezinsdiensten plaats in nauwe samenwerking met de plaatselijke kerken. Daarnaast wordt er aan de christelijke feestdagen extra aandacht besteed door bijvoorbeeld kerstbijeenkomsten en paasvieringen. Iedere school kiest per jaar een doel voor het zgn. maandagmorgengeld (zendingsgeld). Door middel van acties en sponsorlopen wordt het belang van maatschappelijke betrokkenheid bij kinderen gestimuleerd. Bij de benoeming van medewerkers wordt nadrukkelijk stilgestaan bij de vraag welke bijdrage de kandidaat kan leveren aan het realiseren van de identiteit van de school.

4.4 Kwaliteitszorg

De scholen werken met een kwaliteitssysteem. Deze kwaliteitssystemen WMK PO (werken met kwaliteitskaarten primair onderwijs) of BAS (bouwen aan een adaptieve school) bieden de scholen ondersteuning in het borgen van nieuwe, maar ook bestaande ontwikkelingen en afspraken. Verder wordt uitvoering gegeven aan de gesprekkencyclus. Tenslotte volgen de scholen met behulp van het Cito-leerlingvolgsysteem de resultaten van de school op de vakgebieden rekenen en begrijpend lezen/taal.

4.4.1 Schoolplan en schooljaarplan

De scholen hebben hun nieuwe schoolplan 2015-2019 en het schooljaarplan 2015-2016 opgesteld. Deze plannen worden volgens een vast format opgesteld. De uitgangspunten en doelen van het Strategisch Beleidsplan 2015-2019 zijn hierin verwerkt.

4.4.2 Schoolondersteuningsprofiel

Alle scholen hebben in het kader van Passend Onderwijs een schoolondersteuningsprofiel. Dit profiel beschrijft de mogelijkheden die een school ziet voor de opvang van leerlingen met verschillende onderwijsbehoeften. Welke onderwijsbehoeften kan een school eventueel met ondersteuning bieden? Welke leerlingen zullen een plaats moeten krijgen op de SBO of SO school?

4.4.3 PCPOW kenniskringen

Binnen PCPOW zijn er inmiddels zes kenniskringen actief. Het doel van de kenniskringen is het uitwisselen van ervaringen met collega's van andere scholen over een bepaald onderwerp. Naast deze uitwisseling zijn er ook bijeenkomsten waarbij deskundigen uitleg geven over een relevant onderwerp. De zes kenniskringen zijn Groep 1-2, rekenen, taal/lezen, interne begeleiding, ICT en meer- en hoogbegaafdheid.

4.4.4 School aan Zet ontwikkeltraject

De afgelopen twee jaar heeft PCPOW deelgenomen aan het traject expertise uitwisseling vanuit School aan Zet. Elke school heeft een van de speerpunten vanuit het onderwijsakkoord gekozen waarmee de school aan de slag is gegaan. Jaarlijks hebben de scholen aan de hand van expertgesprekken de voortgang van hun onderwerp met deskundigen van School aan Zet besproken. Daarnaast vond er uitwisseling plaats tussen scholen met een zelfde onderwerp. In februari 2015 heeft de afronding van dit traject plaatsgevonden. De gekozen ontwikkelonderwerpen waren: begrijpend lezen, spelling, excellentie en hoogbegaafdheid en differentiëren. Dit ontwikkeltraject heeft ertoe geleid dat scholen hun ontwikkelonderwerp sterker hebben kunnen neerzetten.

4.4.5 Flitsbezoeken

Een groot aantal directeuren en bouwcoördinatoren heeft in 2015 de herhalingscursus Flitsbezoeken gevolgd. De cursus ging uit van de inzichten van de Amerikaanse onderwijskundige Downey. Het doel was na ongeveer 5 flitsbezoeken in een klas een reflectieve vraag op te stellen voor de leerkracht. Deze vraag zette leerkrachten aan tot nadenken over de didactische keuzes. Deze flitsbezoeken boden de directeur de gelegenheid om veelvuldig groepen in de school te bezoeken en in gesprek te gaan over het onderwijs.

4.4.6 Opleiding bewegingsonderwijs

Omdat de bevoegdheid bewegingsonderwijs geen onderdeel meer uitmaakt van het Pabo-diploma zijn startende leerkrachten niet meer bevoegd deze lessen te verzorgen.

PCPOW heeft in schooljaar 2014-2015 voor belangstellenden deze cursus in de gymzaal De Boemerang stichtingsbreed aangeboden. De opleiding duurt 1,5 jaar en zal in het voorjaar 2016 zijn afgerond. Er zijn 12 leerkrachten die aan de opleiding deelnemen.

4.4.7 Rekenen

PCPOW heeft de afgelopen jaren voor het vak rekenen bovenschools de cursus "Met sprongen vooruit" georganiseerd. Deze cursus werd aangeboden door Het Menne-instituut en bestond uit de nieuwste inzichten van het rekenonderwijs. In 2014-2015 was ook de cursus voor groep 7-8 ontwikkeld. Ook deze cursus is bovenschools aangeboden. De cursussen werden zeer hoog gewaardeerd en de toepassingen en de te gebruiken materialen worden nu ingezet bij het rekenonderwijs. Leerkrachten gaven terug dat het aanbod vanuit de cursus goed toepasbaar is in de groep en dat leerlingen met meer enthousiasme aan de slag gingen.

4.4.8 Scholingsplannen

In de scholingsplannen zien we dat teamscholing een belangrijke plaats heeft. De reden is dat deze scholing steeds meer als het middel tot onderwijsvernieuwing gezien wordt in plaats van individuele scholing. De scholen maken steeds meer gebruik van expertise binnen de eigen school. Voorbeelden hiervan zijn ICT'ers die een interne training aanbieden of eigen specialisten die een studiedag of deel hiervan voor hun rekening nemen. Dat is een goede ontwikkeling waarbij scholen meer gebruik maken van de aanwezige deskundigheid. Uit de scholingsplannen blijkt dat er op alle scholen een of meer vernieuwingstrajecten lopen.

4.4.9 Management-oriëntatietraject

Eén medewerker van PCPOW heeft in 2015 een management-oriëntatietraject afgerond. Dit traject werd aangeboden door Penta Nova in samenwerking met verschillende schoolbesturen uit de regio. .

4.5 Onderwijsinspectie

In het jaar 2015 hebben twee scholen een bezoek van de onderwijsinspectie gekregen. De inspectie heeft beide scholen beoordeeld volgens het nieuwe toetsingskader. De conclusie was dat de kwaliteit van het onderwijs op De Groene Oase voldoet aan de kernelementen van goed basisonderwijs, waarbij mag worden opgemerkt dat De Groene Oase op alle onderdelen voldoende of zelfs goed wordt beoordeeld.

Daarnaast heeft op 21 april 2015 SBO De Windroos, nu De Diamant, een beoordeling gekregen. Ook de kwaliteit deze school voldoet aan de kernelementen van goed basisonderwijs.

Omdat de overige scholen van PCPOW tijdens de vorige bezoeken ook met een voldoende beoordeeld zijn, betekent dit dat alle scholen van PCPOW wederom een voldoende beoordeling hebben.

4.6 Resultaten

De laatste tijd wordt er in het onderwijs sterk de nadruk gelegd op opbrengsten en resultaten. Hiervoor worden dan door de inspectie verschillende gegevens gebruikt. Van belang is te beseffen dat deze meetbare gegevens niet alles zeggen. Er gebeurt zoveel meer op scholen wat niet in cijfers te meten is.

4.6.1 Centrale eindtoets

Tabel 12: Resultaten van de afgelopen 3 jaar

1	2	3	4
School	2012-2013	2013-2014	2014-2015
PIE	-	+	+
HOE	-	-	+
KOM	+	+	+
ICH	-	+	+
REH	++	++	+
DGO	+	+	+
IMM	-	+	+
OUV	+	+	+
PWL	++	-	++
KJS	++	+	+
PMS	+	-	+
WEG	+	-	+
KAM	-	-	+
PWG	+	+	+

- onvoldoende + voldoende ++ excellent

Een school die de afgelopen drie jaar minimaal één keer een voldoende heeft behaald, krijgt van de schoolinspectie het predicaat voldoende.

Een school die drie jaar achtereen een onvoldoende behaalt, krijgt van de inspectie het predicaat zwak of zeer zwak. Zoals in de kolommen 2, 3 en 4 te lezen is, hebben alle scholen van PCPOW een voldoende beoordeling gekregen van de schoolinspectie. Geen enkele school heeft drie achtereenvolgende jaren een onvoldoende gescoord. Daarnaast hebben in 2014-2015 alle scholen voor de centrale eindtoets een voldoende behaald.

4.6.2 Resultaten van de centrale eindtoetsen 2015

De inspectie beoordeelt de scholen dit jaar aan de hand van één van de volgende toetsen: Cito, IEP, Route8 en de Middentoets groep 8.

De scholen van PCPOW is de ruimte gegeven zelf een keuze te maken uit een van de toetsen.

Toelichting:

Een school die onder de ondergrens scoort krijgt een onvoldoende beoordeling (-).

Een school die boven de bovengrens scoort heeft dat jaar het oordeel excellent behaald (++).

Tabel 13: Centrale eindtoets CITO 2015

	percentage gewichtenlln*	normen ondergrens	gemiddelde	bovengrens	ongecorrigeerde schoolscore	oordeel
ICH	15,8%	532,8	534,8	536,8	533,4	+
REH	19,7%	532,1	534,1	536,1	535,0	+
PWL	17,6%	532,4	534,4	536,4	538,5	++
KJS	4,1%	534,6	536,6	538,6	537,1	+

**) Het percentage gewichtenleerlingen bepaalt de norm. Gewichtenleerlingen zijn leerlingen van laagopgeleide ouders.*

Tabel 14: Centrale eindtoets IEP

school	% gewichten	ondergrens	gemiddelde	bovengrens	schoolscore	oordeel
PIE	5,5 %	79,3	81,3	83,3	81	+
HOE	17,3 %	77,4	79,4	81,4	83	++
KOM	7,7 %	79,0	81,0	83,0	84	++
WEG	9,8 %	78,7	80,7	82,7	83	++
KAM	5,6 %	79,3	81,3	83,3	82	+

Tabel 15 Digitale eindtoets Route8

school	% gewichten	ondergrens	gemiddelde	bovengrens	schoolscore	oordeel
OUV	13,5 %	195,0	203,0	211,0	209	+
IMM	8,7 %	198,2	206,2	214,2	199	+

Tabel 16: Middentoets groep 8 BL (Begrijpend Lezen) en RW (Rekenen en Wiskunde)

school	score BL	norm*	score RW	norm	oordeel
PMS	58,8	55,00	110,6	110,00	+
REH	57,7	47,00	112,7	106,00	+
PWG	62,6	55,00	113,8	110,00	+
DGO	61,6	55,00	110,7	110,00	+

De norm per school kan variëren, afhankelijk van de gewichtentoekenning.

4.6.3 Conclusie

Het afgelopen schooljaar 2014-2015 hadden alle scholen van PCPOW een voldoende of hoger resultaat. Dit was voor het eerst in het bestaan van PCPOW dat alle scholen op de eindtoets een voldoende scoorden.

4.7 Opleidingsschool

In 2015 is met pabo Inholland structureel en intensief samengewerkt aan verbetering en borging van de kwaliteit van het leren op de werkplek. Het leren van aanstaande leraren en de professionalisering van het zittende personeel heeft verder vorm gekregen, zodat beide groepen in staat zijn een bijdrage te leveren aan de schoolontwikkeling. De kwaliteit van de begeleiding van de afzonderlijke basisscholen is in kaart gebracht door interne visitatie van een basisschool van SCO Delft en een basisschool van PCPO Westland met als doel verdere professionalisering en borging van de kwaliteit. Voor de startende leraren is een begeleidingsprogramma opgesteld waarin de volgende onderdelen zijn opgenomen: training digitaal leerlingvolgsysteem ESIS, een cursus oudergesprekken en een traject met een beeldcoach.

De opbrengsten van de professionele leergemeenschappen in het project Samen Leren (versterking van de samenwerking tussen pabo Inholland en de opleidingsschool Delft/Westland) zijn tijdens een studiemiddag gedeeld met collega's van de opleidingsschool.

4.8 Lerarenbeurs

In 2015 hebben drie medewerkers de tweejarige opleiding in het kader van de lerarenbeurs afgerond. Drie medewerkers zijn gestart met het tweede jaar. Drie medewerkers zijn met hun eerste jaar begonnen. Twee van deze drie leerkrachten maken gebruik van het VierSlagLeren, een werkwijze waarbij een startende en een ervaren leerkracht samen een master volgen, waarbij er extra subsidie is voor de ervaren leerkracht om de startende leerkracht te begeleiden.

Deze lerarenbeurs wordt beschikbaar gesteld door het ministerie in het kader van kwaliteitsverbetering en professionalisering van leerkrachten (Actieplan LeerKracht). De beurs stelt de leerkrachten in staat om het collegegeld en studiekosten te betalen.

De beurs vergoedt daarnaast de vervangingskosten vergoeden waardoor de studie “in de baas zijn tijd” kan plaatsvinden. De studies hebben het niveau van een HBO-master. De meest gekozen opleidingen behoren tot de master Special Educational Needs.

Tabel 14: Lerarenbeurs

	afgerond	2 ^e jaar vervolg	1 ^e jaar gestart
2015	3	3	3
2014	4	3	1
2013	4	5	5
2012	7	4	6
2011	26	2	10
2010	2	9	19

4.9 Vastgestelde regelingen en documenten

In de afgelopen periode zijn de volgende regelingen en beleidsplannen na verkregen positief advies c.q. instemming van de GMR vastgesteld:

- Begroting PCPOW 2015
- Bestuursformatieplan PCPOW 2015-2016
- Het opnemen van de functie leerkrachtondersteuner in het functiehuis van PCPOW, waarbij het elke school vrij staat deze functie op te nemen in het functiehuis van de school.
- Vakantierooster 2016-2017

Alle bestaande regelingen zijn gescreend op actualiteit, indien nodig aangepast en vervolgens opnieuw op de website geplaatst (o.a. extra faciliteiten gedwongen mobilisant, reglement MR, medezeggenschapsstatuut, pesten op school, medisch handelen – diabeteszorg, gezond functioneren).

4.10 Klachten bij college van bestuur

In 2015 zijn er vier klachten bij het college van bestuur binnen gekomen. De klachten betroffen het advies voortgezet onderwijs, een voorval tussen een leerkracht en ouder waarbij de leerkracht zich niet prettig voelde bij de getoonde bejegening van de ouder, een leerling die zich bedreigd voelde door een andere leerling en de relatie leerkracht-kind. De eerste drie klachten zijn op school- c.q. bestuursniveau afgehandeld. De laatste klacht is formeel ingediend bij de Geschillencommissie Bijzonder Onderwijs, maar de hoorzitting werd op het laatste moment afgelast omdat school en ouders er toch zelf uit waren gekomen.

Onze externe vertrouwenspersoon heeft in 2015 geen contact met het college van bestuur opgenomen.

4.11 ICT

Op het gebied van ICT staat binnen PCPOW de komende jaren de vraag centraal staan hoe we ICT kunnen inzetten in het kader van 'personalised anytime anywhere use and learning' en de 21st century skills. Dit betekent dat we het afgelopen jaar bezig zijn geweest dit bovenschools te faciliteren. Concreet zijn de volgende punten gerealiseerd:

- a. Infrastructuur: In 2015 is weer op een aantal scholen een professioneel draadloos netwerk aangelegd. Inmiddels zijn vrijwel alle scholen voorzien van zo'n netwerk.
- b. Hardware: Er is centraal hardware ingekocht, die flexibel ingezet kan worden, zoals laptops.
- c. Software: Met de scholen is besproken dat er een omslag gemaakt moet worden van de server based software naar webbased software.
- d. Software: Om het flexibel inzetten van devices mogelijk te maken moet de opslag van data niet op het device of een server plaatsvinden. Dit faciliteren we met een Office 365 omgeving. Ook dit jaar zijn er weer scholen bijgekomen, die van deze omgeving gebruik maken, waardoor de meeste scholen inmiddels een omgeving hebben, waarin documenten in de cloud opgeslagen kunnen worden.
- e. In 2015 is er een traject gevolgd om in 2016 naar een nieuw netwerkbeheerder over te kunnen stappen (omdat dan het huidige contract afloopt). Dit traject is grotendeels samen met de stichtingen SOOW en WSKO gevolgd. De keuze voor een nieuwe netwerkbeheerder is inmiddels gemaakt. Deze nieuwe netwerkbeheerder faciliteert het 'personalised anytime anywhere use and learning'.

Naast deze ontwikkelingen in het kader van het strategisch beleidsplan zijn er op ICT gebied ook andere zaken gerealiseerd, zoals:

- Het meedenken over de ICT voorzieningen voor de nieuwe Pieter van der Plasschool;
- Het geven en regelen van enkele cursussen, bijvoorbeeld over ESIS voor startende leerkrachten;
- Het overzetten van een drietal scholen naar een nieuwe schoolwebsite; gemaakt in het PCPOW format;
- Het voortzetten van de netwerkbijeenkomsten met de ICT-coördinatoren;
- Het fungeren als vraagbaak voor de scholen betreffende ICT-zaken.

5. Huisvesting

In 2015 is de nieuwbouw van de brede school **Pieter van der Plasschool** te Wateringen gestart. In nauw overleg met de gemeente en de partners (Peuterspeelzaal Kidsvilla Okidoki (voorheen: Hummelhof) en BSO Zon!) is het definitief ontwerp uitgewerkt.

Op 3 juli heeft wethouder Marga de Goeij de eerste paal geslagen waarna de bouw in een hoog tempo ter hand is genomen. Rond de jaarwisseling was het gebouw wind- en waterdicht.

Enkele burens hadden formeel bezwaar gemaakt tegen enkele aspecten van de nieuwbouw, m.n. het parkeren. Uiteindelijk is de gemeente gedaagd haar plannen aan te passen. (Begin 2016 heeft de rechtbank die eis toegekend. De gemeente had intussen al het parkeerprobleem naar wens opgelost).

In 2015 is de voorbereiding van de nieuwbouw van een gefuseerde **Ichthusschool en Immanuëlschool** in een stroomversnelling gekomen. Als architect is gekozen voor Wubben Chan uit Monster in combinatie met MOOI Architectuur uit Delfgauw. Voorzien wordt dat medio 2016 het ontwerp gereed is waarna een aannemer zal worden geselecteerd.

De gesprekken in het kader van de herinrichting van het centrum van Honselersdijk zijn in 2015 voortvarend opgepakt door de gemeente. Het heeft geresulteerd in besluitvorming o.a. over de bouw van een nieuw gebouw voor **De Hoeksteen**. Er komt een multifunctioneel gebouw waarin ook Vitis Welzijn haar intrek neemt. 2016 wordt het jaar van de definitieve uitwerking van de bouwplannen.

In 2015 hebben de **Rehobothschool**, de **Koningin Julianaschool** en de **Prins Willem-Alexanderschool** (De Lier) zonnepanelen op hun dak gekregen. Hiermee heeft PCPOW weer een vervolgstap gezet op weg naar zoveel mogelijk duurzame schoolgebouwen.

6. Financieel beleid

6.1 Financiële positie op balansdatum

Onderstaand treft u de balans aan per 31 december 2015. De balans is een momentopname van de vermogensstructuur van een organisatie. Hierna vindt u een overzicht van de financiële situatie op 31 december 2015 in vergelijking met de situatie van een jaar daarvoor. Na de balans volgt een korte toelichting op de belangrijkste wijzigingen in de balans.

Tabel 15: Balans per 31 december 2015

Activa per 31 december	2015	2014	verschil	Passiva per 31 december	2015	2014	verschil
Materiële vaste activa	3.344.886	3.367.599	-22.712	Eigen vermogen	8.092.507	8.190.135	-97.628
Financiële vaste activa	710.540	1.491.380	-780.840	Voorzieningen	3.606.384	3.222.650	383.734
Vorderingen korte termijn	1.208.341	1.433.972	-225.631	Egalisatierekening	12.223	16.593	-4.370
Liquide middelen	10.781.151	8.256.204	2.524.947	Kortlopende schulden	4.333.804	3.119.777	1.214.027
Totale activa	16.044.918	14.549.155		Totale passiva	16.044.918	14.549.155	

De materiële vaste activa zijn van € 3.368.000 ultimo 2014 afgenomen met € 23.000 tot € 3.345.000 ultimo 2015. Deze afname is het gevolg van per saldo € 535.000 investeringen en € 558.000 afschrijvingen. De investeringen kunnen worden verdeeld in € 135.000 gebouwen en terreinen (betreft zonnepanelen), € 298.000 inventaris en € 102.000 leermiddelen.

De financiële vaste activa zijn per saldo gedaald met € 782.000. Deze daling is het gevolg van € 36.000 koersdaling van obligaties, lossing obligaties van € 700.000 en € 45.000 aflossing van de verstrekte 4% lening aan het project EDU-Kas.).

De vorderingen op korte termijn zijn van € 1.434.000 per 31-12-2014 afgenomen met € 226.000 tot 1.208.000 ultimo 2015. De afname is voornamelijk het gevolg van het saldo van de volgende mutaties:

- Wegens het Eigen Risicodragerschap voor vervangingen is er geen vervangingsdeclaratie meer te vorderen. Die declaratie bedroeg ultimo 2014 € 75.000.
- Onder de overige vorderingen was ultimo 2014 een nog te ontvangen liquidatie-uitkering van het FSPOW van € 137.000 opgenomen.

De liquide middelen zijn met € 2.525.000 toegenomen. Deze toename is vooral het gevolg van € 700.000 lossing van een obligaties, de toename van een schuld aan de gemeente met € 1.085.000 en een toename van de voorzieningen met € 384.000.

Het kasstroomoverzicht in deze jaarrekening geeft een gedetailleerd overzicht van het verloop van de liquide middelen.

Passiva

Het eigen vermogen is het afgelopen boekjaar afgenomen met € 98.000. Deze afname is het gevolg van het behaalde resultaat over 2015. Bij de analyse van de resultatenrekening is een toelichting over het behaalde resultaat te lezen.

De voorzieningen zijn toegenomen met € 384.000. Deze toename is voornamelijk veroorzaakt door toename van de huisvestingsvoorziening met € 340.000 en een toename van de personele voorziening inzake jubilea met € 44.000.

Voor het buitenonderhoud, dat de schoolbesturen met ingang van 2015 zelf moeten bekostigen, mag geen inhaaldotering aan de voorziening plaatsvinden. Dat betekent dat middels jaarlijkse doteringen de voorziening op peil gebracht moet worden met het meerjarenonderhoudsplan. Daarnaast heeft PCPOW per 1 augustus 2015 het gebouw van De Windroos er bij gekregen.

De kortlopende schulden zijn van € 3.120.000 ultimo 2014 toegenomen met € 1.214.000 tot € 4.334.000 ultimo 2015. Deze toename is voornamelijk toe te schrijven aan een saldo van:

- € 12.000 hoger crediteurensaldo
- € 1.085.000 meer vooruit ontvangen bevoorschotting van de gemeente Westland voor huisvestingsprojecten
- € 92.000 hogere schuld loonheffing en premies sociale verzekeringen
- € 23.000 hogere reservering vakantiegeld

Analyse resultaat

Voor het verslag jaar 2015 werd een negatief resultaat begroot van € 880.000. Het werkelijke resultaat 2015 bedroeg € 98.000 verlies en is dus € 782.000 positiever dan begroot.

Het resultaat over het boekjaar 2014 bedroeg € 54.000 positief. In de navolgende paragraaf treft u een vergelijking aan met en een specificatie van de belangrijkste verschillen tussen het verslagjaar 2015, begroting 2015 en het vorige boekjaar 2014.

Onderstaande tabel toont een vergelijking tussen de staat van baten/lasten op basis van gerealiseerde en de begrote baten/lasten voor het kalenderjaar 2015 en gerealiseerde baten/lasten voor het kalenderjaar 2014.

Tabel 16: Staat van baten en lasten

Staat van baten en lasten	Realisatie 2015	Begroting 2015	Vershil	Realisatie 2014	Vershil
Baten					
Rijksbijdragen OCW	18.877.501	17.684.381	1.193.120	17.433.172	1.444.329
Overige overheidsbijdragen	64.877	68.389	-3.512	252.587	-187.710
Overige baten	1.019.936	807.632	212.304	1.514.646	-494.710
Totaal baten	19.962.314	18560.402	1.401.912	19.200.405	761.909
Lasten					
Personele lasten	16.571.146	15.881.111	690.035	15.799.445	771.701
Afschrijvingen	557.699	559.258	-1.559	511.980	45.719
Huisvestingslasten	1.565.283	1.531.554	33.729	1.303.002	262.281
Overige instellingslasten	1.458.509	1.549.293	-90.784	1.685.062	-226.553
Totaal lasten	20.152.637	19.521.216	631.421	19.299.489	853.148
Saldo baten en lasten	-190.323	-960.814	770.491	-99.084	-91.239
Financiële baten en lasten	92.694	81.000	11.694	153.097	-60.403
Nettoresultaat	-97.629	-879.814	782.185	54.013	-151.642

Vergelijking realisatie 2015 met de begroting 2015

Het gerealiseerde resultaat is € 782.000 hoger dan het begrote resultaat. De belangrijkste verschillen worden hierna toegelicht.

Inkomsten

De werkelijke rijksbijdragen OCW waren € 1.193.000 hoger dan begroot. Deze extra inkomsten werden voornamelijk veroorzaakt door

- circa € 500.000 hogere inkomsten OCW wegens de fusie SBO's;
- circa € 350.000 indexering van het PAB-budget;
- € 75.000 hoger dan begrote inkomsten uit groeitellingen;
- € 130.000 meer ontvangen middelen van het samenwerkingsverband en de gebruikelijke indexeringen.

De overige overheidsbijdragen waren € 3.500 lager dan begroot.

Deze lagere inkomsten zijn het gevolg van lagere klokuurvergoedingen wegens het wegvallen van de gymzaal van de Pieter van der Plasschool en iets hoger dan begrote subsidie van de gemeente.

De overige baten waren € 212.000 hoger dan begroot. De belangrijkste posten die dit verschil veroorzaken zijn:

- € 28.000 niet begrote nabetaling 1^e inrichting 14^e en 15^e groep PWG
- € 26.000 hogere inkomsten uit huur en medegebruik onder andere vanwege fusie SBO-scholen;
- € 18.000 niet begrote ontvangen premiedifferentiatie VVF;
- € 19.000 hoger dan begrote baten uit project Samen Leren
- € 31.000 hoger dan begrote baten uit Opleiden in de school
- € 46.000 resultaat Eigen Risicodragerschap Vervangingen.
- € 20.000 vrijval verrekeningen VVF, USZO en WIA
- € 7.000 niet begrote uitleen personeel/detachering

Uitgaven

De personele uitgaven overschrijden de begroting met € 690.000. Dit betreft voornamelijk een saldo van € 670.000 hogere loonkosten, € 28.000 meer ontvangen vervangingsuitkeringen dan begroot.

De afschrijvingslasten zijn € 2.000 lager dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door een saldo van circa € 7.000 hogere afschrijving op gebouwen en terreinen (zonnepanelen), € 7.000 lagere afschrijvingen op ICT en € 2.000 lagere afschrijvingen op leermiddelen.

De afwijkingen hebben betrekking op afschrijvingen van in 2015 gedane investeringen. Deze worden begroot op een aanschafdatum per 1 juli en een half jaar afschrijving. Geschiedt de investering voor 1 juli dan wordt er meer dan begroot afgeschreven.

De huisvestingslasten zijn € 34.000 hoger uitgevallen dan begroot. De grootste afwijkingen binnen deze rubriek zijn; € 94.000 hogere kosten voor klein onderhoud en € 70.000 lagere dan begrote energielasten, en € 7.000 hogere dan begrote lasten voor (belasting)heffingen.

De overige instellingslasten zijn € 90.000 lager dan begroot. Dit positieve verschil is onder andere te verklaren door een saldo van € 14.000 hogere uitgaven voor leermiddelen, € 19.000 lagere kosten inzake bijzondere bovenschoolse activiteiten, € 47.000 lagere kosten inzake administratie- en beheerlasten (waarvan € 30.000 derdengelden), € 7.000 hogere reproductiekosten, € 13.000 minder dan begrote uitgaven cultuureducatie, en € 16.000 minder uitgaven voor Public Relations .

De reproductiekosten vallen hoger uit dan begroot door de extra locatie van het SBO. De lagere administratie- en beheerlasten worden vooral veroorzaakt doordat er op de schoolbankrekeningen (vermeld als derdengelden) € 30.000 meer is ontvangen dan er is uitgegeven.

Financiële baten en lasten

De financiële baten zijn € 12.000 hoger dan begroot. Dit is het gevolg van een saldo van € 48.000 meer ontvangen rente dan begroot en € 37.000 niet begroot ongerealiseerd koersverlies op de waarde van de obligaties.

Vergelijking realisatie 2015 met vorig boekjaar 2014

Ten opzichte van 2014 is het resultaat in 2015 afgenomen met € 152.000 tot € 98.000 verlies.

Hieronder volgt een korte analyse van de verschillen:

Inkomsten

De Rijksbijdragen OCW zijn met € 1.444.000 toegenomen. Deze toename is voornamelijk veroorzaakt door indexeringen van voornamelijk de PAB gelden, circa € 300.000 en door de fusie van SBO de Windroos met de SBO de Boemerang waardoor de laatste 5 maanden circa € 500.000 extra inkomsten werden ontvangen. Daarnaast werden de inkomsten van het samenwerkingsverband, € 640.000, met ingang van 2015 onder de Rijksbijdragen geboekt terwijl deze in de vergelijkende cijfers onder de overige baten staan voor € 328.000.

De overige overheidsbijdragen daalden met € 188.000 als gevolg van verminderde gemeentesubsidies.

De overige baten zijn in 2015 circa € 495.000 lager. Dit is voornamelijk het gevolg van het verwerken van de inkomsten van het samenwerkingsverband ten bedrage van € 328.000 in 2014 onder de overige overheidsbijdragen en de verwerking van deze bijdragen in 2015 onder de Rijksinkomsten. Daarnaast bedroegen de bij-mutaties van de schoolbankrekeningen in 2014 € 610.000 tegenover € 428.000 in 2015, een afname van € 183.000.

Het lagere bedrag van de opgenomen bankmutaties van de schoolbankrekeningen is het gevolg van het niet opnemen van de kruisposten in de omzet. Met kruisposten worden de overboekingen van gelden over en weer binnen de stichting bedoeld.

Uitgaven

De personele uitgaven zijn in 2015 met € 772.000 gestegen ten opzichte van 2014. Dit betreft een saldo van € 1.698.000* hogere uitgaven voor brutolonen, € 1.143.000* lagere uitgaven voor sociale lasten, € 165.000* lagere pensioenpremie, € 102.000 hogere dotatie aan de personele voorziening jubilea, € 48.000 minder ontvangen uitkeringen UWV en Vervangingsfonds en € 35.000 hogere uitgaven inzake overige personele lasten.

*De uitzonderlijke stijging van de bruto lonen en salarissen en de eveneens uitzonderlijke daling van de sociale lasten is het gevolg van een andere rubricering in de jaarrekening 2015, waarbij in 2015 de premies voor het vervangingsfonds en participatiefonds tot het bruto loon worden gerekend. Deze herrubricering is niet verwerkt in de vergelijkende cijfers.

Onderstaande tabel geeft een betere vergelijking weer waarbij de betreffende posten met elkaar worden vergeleken:

	2015 volgens jaarrekening			2014 volgens jaarrekening			verschil
	Bruto loon	lasten	pensioen	Bruto loon	sociale lasten	pensioen	
Bruto lonen	12.476.660			11.691.923			784.737
Participatiefonds	492.283				411.828		80.455
Vervangingsfonds	421.319				839.152		-417.833
Sociale lasten		1.641.919			1.534.193		107.726
Pensioenpremie			1.507.739			1.672.441	-164.702
Totaal volgens jaarrekening	13.390.262	1.641.919	1.507.739	11.691.923	2.785.173	1.672.441	390.383

Hier is te zien dat de Bruto lonen zijn toegenomen met € 784.000, waarbij het gemiddeld aantal fte met 5 gestegen is waardoor circa € 325.000 verklaard kan worden. Daarnaast is er de salarisverhoging van

2% geweest in schooljaar 2015/2016 (impact circa € 105.000) en de eenmalige uitkering voor elk personeelslid van € 500 naar rato van wtf (impact circa € 135.000). Het resterende deel van het verschil kan verklaard worden door het gemiddeld iets oudere personeelsbestand van PCPOW (zie tabel 5: GGL) waaruit geconcludeerd kan worden dat de bruto salarissen door periodieken zijn gestegen. Bij een lagere gemiddelde leeftijd vertrekken er oudere, relatief dure leerkrachten en zij worden vervangen door jongere leerkrachten die nog aan het begin van hun carrière staan.

De afschrijvingen zijn in 2015 met € 46.000 toegenomen ten opzichte van 2014. Dit is het gevolg van aanzienlijke investeringen in gebouwen (zonnepanelen). De afschrijvingen van gebouwen en terreinen, inventaris en apparatuur en leermiddelen wijzigden met: resp. € 38.000, € 11.000 en € -3.000.

De huisvestingslasten zijn gestegen met € 262.000. Deze stijging is voornamelijk veroorzaakt door de hogere dotatie aan de onderhoudsvoorziening in verband met het buitenonderhoud dat met ingang van 2015 voor rekening van de schoolbesturen komt. Tegenover deze hogere dotatie staat ook een hogere materiele bekostiging. De dotatie aan de onderhoudsvoorziening is van € 338.000 in 2014 toegenomen met € 303.000 tot € 641.000 in 2015.

Het klein onderhoud en exploitatie gebouwen is gestegen door een afboeking van gebouwelijke voorzieningen voor de overgenomen nieuwe SBO locatie. Bij de overname is een deel van de activa 50/50 afgeboekt bij beide besturen. De extra last bij PCPOW bedroeg € 27.000. Daarnaast is er € 39.000 inzake afwikkeling bouwprojecten ten laste van het resultaat verwerkt.

De Lasten voor energie en water zijn van € 318.000 in 2014 afgenomen met € 82.000 tot 236.000 in 2015. Het is lastig te bepalen of deze afname vooral te danken is aan de zonnepanelen of dat een zachte winter ook een belangrijke rol heeft gespeeld.

De overige instellingslasten zijn € 226.000 lager dan in 2014. Deze daling is vooral het gevolg van € 187.000 minder opgevoerde uitgaven via schoolbankrekeningen doordat in 2015 de kruisposten zoveel mogelijk zijn geëlimineerd. Daarnaast namen de uitgaven voor leermiddelen af met € 49.000.

Financiële baten en lasten

De financiële baten en lasten zijn in 2015 met € 60.000 gedaald ten opzichte van 2014. Deze daling is het gevolg van een lagere rentestand en het aflopen van obligaties waarvoor in voorgaande jaren nog een redelijke rente werd ontvangen.

Investerings- en financieringsbeleid

Vanwege de gunstige liquiditeit worden de investeringen uit eigen middelen voldaan. Het beleid is dat als in enig jaar of maand een te groot beslag op de liquiditeit plaatsvindt een spreiding in de aanschaf van nieuwe investeringen wordt aangebracht. De investeringen worden bewaakt vanuit de liquiditeitsbegroting en zijn afgestemd vanuit een in de meerjarenbegroting opgenomen financieel perspectief.

6.2 Continuïteitsparagraaf

In het kader van gewijzigde regelgeving van het ministerie dient vanaf 2013 elk jaarverslag een paragraaf te bevatten waarin relevante zaken worden gemeld die een relatie hebben met risicobeheersing. Enkele zaken zijn reeds in het voorgaande vermeld. In het nu volgende worden de aanvullende zaken beschreven. De meerjarencijfers in deze continuïteitsparagraaf gaan uit van de huidige (bekende) wet en regelgeving. De realisatie zal in de toekomst altijd afwijken. De cijfers kunnen worden gebruikt om toekomstig beleid te formuleren. Er is door PCPO Westland geen opdracht gegeven aan de accountant om de meerjarenbegroting te beoordelen.

6.2.1 Financieel continuïteitstoezicht van de inspectie

Het financieel toezicht van de inspectie is met ingang van 1 september 2013 vereenvoudigd tot twee toezichtsarrangementen:

1. basistoezicht - Het toezicht beperkt zich tot de jaarlijkse risicoanalyse aan de hand van de jaarcijfers;
2. aangepast financieel continuïteitstoezicht - De financiële continuïteit van het onderwijs is binnen afzienbare termijn in het geding. De inspectie vraagt het bestuur een verbeterplan op te stellen en volgt de uitvoering daarvan met een intensiteit passend bij de ernst van de situatie.

De door de inspectie gehanteerde financiële risicoanalyse is verscherpt. De gehanteerde indicatoren voor het primair onderwijs worden hieronder weergegeven met ter vergelijking de uitkomst van dezelfde indicatoren zoals deze berekend worden voor PCPOW.

Tabel 17: Indicatoren primair onderwijs met uitkomst PCPOW

	Primair onderwijs	Uitkomst PCPOW
Liquiditeit (current ratio) vlottende activa/kortlopende schulden	≤ 1	2013: 3,72 2014: 3,11 2015: 2,77
Solvabiliteit 2 (eigen vermogen + voorzieningen) / totaal vermogen	$\leq 0,30$	2013: 0,83 / 0,76 (excl. privaat vermogen) 2014: 0,78 / 0,70 (excl. privaat vermogen) 2015: 0,73 / 0,63 (excl. privaat vermogen)
Rentabiliteit	laatste 3 jaar negatief	2011: € 999 2012: € 406.825 2013: € 835.750 2014: € 54.013 2015: € -/- 97.629
Personele lasten/rijksbijdrage	$\geq 0,95$	2013: 0,85 2014: 0,90 2015: 0,88
Personele lasten/totale baten	$\geq 0,90$	2013: 0,78 2014: 0,82 2015: 0,83
Financiële buffer	< 0	2013: 12,34 2014: 9,26 2015: 8,68

Voor PCPOW is op basis van de indicatoren het basistoezicht van toepassing. Er hoeft niet gevreesd te worden dat de continuïteit van de stichting in het geding is.

Signalering "rijke schoolbesturen" door de inspectie

In 2010 was de financiële buffer de belangrijkste signalering voor de inspectie om de "rijke schoolbesturen" te manen hun vermogen aan te wenden. De focus heeft zich inmiddels verlegd naar het voorkomen van financiële problemen bij schoolbesturen met de hierboven beschreven toezichtsarrangementen. Er is echter geen officieel bericht bekend dat de signalering "rijke schoolbesturen" ten einde is. Derhalve wordt de berekening van de financiële buffer in de volgende tabel weergegeven.

Tabel 18: Berekening kengetallen inzake signalering 'rijke schoolbesturen'

Berekening van door de inspectie gehanteerde kengetallen inzake de signalering "rijke schoolbesturen":		2015	2014	2013	Signalerings-waarden Inspectie
1	Kapitaal (=balanstotaal-/privaat vermogen)	11.885.821	10.435.114	9.518.076	
2	Totale baten	20.055.008	19.353.502	19.511.287	
3	Totaal kortlopende schulden	4.333.804	3.119.777	2.243.837	
4	Boekwaarde gebouwen en terreinen	918.308	848.952	486.437	
5	Cum aanschafwaarde overige activa	8.897.541	8.497.575	7.962.653	
6	Boekwaarde overige activa	2.426.578	2.518.647	2.468.017	
	Kengetallen:				
7	Kapitalisatiefactor ((1) - (4)) / (2)	54,69%	49,53%	46,29%	Max. 35,00%
8	Transactiefunctie (3) / (2)	21,61	16,12%	11,50%	8,80%
9	Financieringsfunctie (5) / (2) x 55%	24,40%	24,15%	22,45%	21,20%
10	Financiële Buffer (7) - (8) - (9)	8,68	9,26%	12,34%	Maximaal 5,00%

De financiële buffer wordt berekend door de kengetallen transactiefunctie en financieringsfunctie van de kapitalisatiefactor af te trekken. De berekening van de hierboven getoonde kapitalisatiefactor wijkt af van de elders in deze jaarrekening vermelde kapitalisatiefactor omdat de inspectie het private vermogen in haar berekening buiten beschouwing laat.

6.2.2 Kengetallen

Hieronder wordt in tabel 19 de formatie getoond per 31-12-2015 en de formatie wijzigingen die afgeleid kunnen worden uit de meerjarenbegrotingen, waarbij rekening is gehouden met personeel dat met pensioen gaat en personeel dat moet afvloeien wegens krimp van het aantal leerlingen. Tabel 20 geeft de leerlingaantallen weer zoals de schooldirecteuren die inschatten. Deze inschattingen wijken af van de prognoses van de gemeente.

Tabel 19: Kengetal personele bezetting

Personele bezetting in FTE per 31 december	2015*	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
- Management / Directie	17	18	18	18	18	18	19	19	19
- Onderwijzend personeel	230	225	224	217	215	214	211	208	205
- Overige medewerkers	23	22	22	22	22	22	22	22	22
Totaal	270	265	264	257	255	254	252	249	246

* uitkomst YouForce

Bij de personele bezetting is er van uitgegaan dat de bezetting van de directie op de scholen constant is: een vertrekkende directeur wordt door een directeur met ongeveer dezelfde betrekkingsovervang opgevolgd. Met mogelijke fusie van scholen, vanwege het krimpende leerlingaantal, is geen rekening gehouden.

Bij het OP is in bovenstaand overzicht rekening gehouden met personeel dat met pensioen gaat en personeel dat op basis van het krimpende leerlingaantal overbodig wordt.

De personeelsbezetting van het OOP is niet aangepast, hier is alleen rekening gehouden met OOP'ers op de school die met pensioen gaan en niet worden vervangen omdat de financiële prognose van de school dat niet toestaat.

Tabel 20: Kengetal leerlingaantallen

Leerlingaantallen	2014	2015	2016*	2017*	2018*	2019*	2020*	2021*	2022*	2023*
-------------------	------	------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

PO										
onderbouw	1.816	1.808	1.817	1.740	1.732	1.715	1.687	1.701	1.715	1.723
bovenbouw	1.853	1.822	1.788	1.867	1.843	1.816	1.817	1.740	1.732	1.715
Totaal PO	3.822	3.627	3.605	3.607	3.575	3.531	3.504	3.441	3.447	3.438
SBO	290	284	274	264	254	244	234	224	214	203
Totaal Stichting	3.959	3.911	3.879	3.871	3.829	3.775	3.738	3.665	3.661	3.641

**prognose schooldirecteuren*

De hierboven getoonde leerlingaantallen zijn, als onderdeel van het begrotingsproces, ingeschat door de schooldirecteuren. Deze prognose laat krimp zien. Dit kan op termijn betekenen dat er misschien scholen moeten fuseren of dat er zelfs scholen gesloten moeten worden.

De collega schoolbesturen zitten met dezelfde problemen en in een aantal gevallen met kleinere scholen in een dorpskern. Het sluiten van een kleine school zal er toe leiden dat de leerlingen van die school over de resterende scholen worden verdeeld.

6.2.3 Meerjarenbegroting

6.2.3.1. Ontwikkelingen in de balans

De continuïteitsparagraaf dient m.i.v. het jaarverslag 2013 minimaal een 3 jarige prognose van de balans te bevatten. Op basis van de beschikbare gegevens zijn de geprognosticeerde balansen per 31-12-2016 tot en met 31-12-2021 opgenomen. De toelichting op de belangrijkste posten volgt op de volgende pagina.

Tabel 21: Ontwikkelingen in de balans

Balans	31-12-2014	31-12-2015	31-12-2016*	31-12-2017*	31-12-2018*	31-12-2019*	31-12-2020*	31-12-2021*
Vaste Activa								
Materiële vaste activa	3.367.599	3.344.886	3.666.279	3.511.291	3.623.377	3.487.564	3.323.904	3.105.678
Financiële vaste activa	1.491.380	710.540	-	-	-	-	-	-
Totaal vaste activa	4.858.979	4.055.426	3.666.279	3.511.291	3.623.377	3.487.564	3.323.904	3.105.678
Vorderingen	1.433.972	1.208.341	1.208.341	1.208.341	1.208.341	1.208.341	1.208.341	1.208.341
Liquide middelen	8.256.204	10.781.151	8.954.369	9.623.628	9.312.354	9.989.456	9.193.125	9.324.772
Totaal Vlottende activa	9.690.176	11.989.492	10.162.710	10.831.969	10.520.695	11.197.797	10.401.466	10.533.113
Totaal activa	14.549.155	16.044.918	13.828.989	14.343.260	14.144.072	14.685.361	13.725.370	13.638.791
Passiva								
Eigen vermogen								
Algemene reserve (publiek)	2.984.201	3.222.286	3.046.268	2.843.830	2.876.615	2.887.765	2.859.672	2.846.206
Bestemmingsreserve (NOA)	651.530	323.486		-	-	-	-	-
Bestemmingsreserve (0-meting)	440.363	387.637	336.970	288.979	242.757	205.387	171.326	137.808
Reserve privaat	4.114.041	4.159.097	4.195.716	4.235.160	4.276.115	4.317.312	4.358.822	4.400.848
Totaal eigen vermogen	8.190.135	8.092.507	7.578.954	7.367.968	7.395.487	7.410.464	7.389.820	7.384.862
Voorzieningen	3.222.650	3.606.384	3.906.704	4.370.963	4.145.115	4.672.198	3.733.546	3.652.550
Langlopende schulden	16.593	12.224	9.527	8.574	7.717	6.945	6.251	5.626
Kortlopende schulden	3.119.777	4.333.804	2.333.804	2.595.754	2.595.754	2.595.754	2.595.754	2.595.754
Totaal passiva	14.549.155	16.044.918	13.828.989	14.343.260	14.144.072	14.685.361	13.725.370	13.638.791

* prognose

Toelichting op de meerjarenbalans

ACTIVA

Materiële vaste activa

De boekwaarde van de activa neemt tot en met 2015 nog toe. Dit is voornamelijk toe te schrijven aan investeringen die gerelateerd zijn aan digitale ontwikkelingen. Na 2015 neemt de boekwaarde af als gevolg van de effecten van het dalende leerlingaantal. Omdat activa over meerdere jaren wordt afgeschreven is het effect van een dalend leerlingaantal op zijn vroegst na 3 jaar zichtbaar (de kortste afschrijvingstermijn van een substantieel deel van de activa).

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa bestaat uit de portefeuille met obligaties. Deze portefeuille is in het verleden zo samengesteld dat er ieder jaar een deel van de obligaties expireert. Vanwege de lage rentestand zijn de afgelopen jaren geen nieuwe obligaties gekocht omdat het voordeliger was het geld liquide op een spaarrekening aan te houden. De rentestand is niet te voorspellen en daarom is in de meerjarenbalans alleen gekeken naar de expiratiedata van de obligaties en zijn er geen obligatieaankopen opgenomen.

Vlottende activa

De vlottende activa bestaan uit kortlopende vorderingen en liquide middelen.

Deze post is nauwelijks te voorspellen en hangt nauw samen met de kortlopende schulden, waar bijvoorbeeld de crediteuren onder vallen.

Bij de berekening van vlottende activa is de stand per 31-12-2015 als uitgangspunt genomen en zijn de volgende mutaties hierbij opgeteld:

- de mutaties van de materiële vaste activa (investeringen gaan ten koste van het banksaldo)
- de mutatie van de financiële vaste activa (expirerende obligaties worden bijgeschreven op de bank)
- de mutatie van de langlopende schulden (afname van de schuld gaat ten koste van de liquiditeit)
- het resultaat (winst zorgt voor extra liquide middelen, verlies voor een afname)

PASSIVA

Eigen vermogen

Het totale eigen vermogen kan, behoudens stelselwijzigingen, alleen muteren door middel van het behaalde resultaat. Aan het private vermogen wordt een deel van het resultaat toegekend dat wordt behaald met de financiële baten en lasten.

Het publieke vermogen is de sluitpost binnen de vermogensopstelling. Onder het kopje algemeen zijn enkele punten genoemd die van grote invloed kunnen zijn op het resultaat en dus op het eigen vermogen.

Bestemmingsreserve (NOA)

De in 2013 en 2014 ontvangen gelden als gevolg van het najaarsakkoord (NOA) zijn toegevoegd aan de bestemmingsreserves van de scholen. De scholen moesten voor eind april 2014 een plan indienen om deze middelen in de schooljaren 2014-2015 en/of 2015-2016 in te zetten. Van deze middelen resteert er per ultimo 2015 nog € 323.486 om in te zetten voor de periode januari t/m december.

Voorzieningen

Deze balanspost wordt vooral gevormd door de huisvestingsvoorziening waar het meerjarenonderhoudsplan aan ten grondslag ligt. Dit is het gevolg van een dotatie aan de voorziening die gebaseerd is op de huisvestingsvergoeding uit de VELO. De geraamde uitgaven zijn hoger. Met extra dotaties, zoals in het verleden in de praktijk voorkwamen, is bewust geen rekening gehouden omdat uit de praktijk blijkt dat het geplande onderhoud niet altijd noodzakelijk is en uitgesteld kan worden. Het verleden leert wel dat een dotatie die alleen is gebaseerd is op het onderdeel

huisvestingsvergoeding uit de VELO te weinig is. Met ingang van 2015 is de huisvestingsvergoeding die nu nog via de gemeente loopt rechtstreeks verdeeld over de scholen (decentralisatie huisvestingsbudget). De gebruikte data voor het achterliggende meerjarenonderhoudsplan zijn per december 2015 geüpdatet.

Naast de onderhoudsvoorziening is er een voorziening jubileum onder deze post verwerkt.

Ultimo 2015 is er sprake van een nieuwe voorziening: de duurzame inzetbaarheids- voorziening voor gespaarde uren van 56-plussers. Personeelsleden van 56+ kunnen middels een formulier melden hoeveel uren men wil sparen. Bij opname van gespaarde uren is men een eigen bijdrage verschuldigd. Er zijn nog geen aanmeldingen geweest waardoor deze voorziening nihil bedraagt.

Langlopende schulden

Onder de langlopende schulden is de subsidie-egalisatierekening voor investeringen opgenomen.

Het opgenomen saldo valt jaarlijks vrij. De vrijval is gekoppeld aan de afschrijvingslasten van activa die met doelsubsidies is aangeschaft.

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden zijn een sluitpost om de balans in evenwicht te houden bij een eventueel afrondingsverschil bij de bepaling van de andere balansposten.

6.2.3.2 Staat/Raming van baten en lasten

Tabel 22: Meerjarenstaat raming van baten en lasten

Begroting	Realisatie 2015	2016*	2017*	2018*	2019*	2020*	2021*	2022*	2023*	2024*	2025*
Inkomsten Rijk	18.877.501	19.075.239	19.079.822	18.947.041	18.921.756	18.867.969	18.718.942	18.501.917	18.343.432	18.309.668	18.204.738
Inkomsten gemeente	64.877	68.483	68.483	68.483	68.483	68.483	68.483	68.483	68.483	68.483	68.483
Overige inkomsten	1.019.936	1.352.980	1.240.844	1.167.029	1.107.792	1.037.167	1.002.897	984.795	958.762	907.355	864.933
	19.962.314	20.496.702	20.389.148	20.182.553	20.098.031	19.973.619	19.790.321	19.555.195	19.370.677	19.285.507	19.138.154
Salariskosten	16.017.238	16.733.796	16.522.017	16.092.017	15.999.017	15.909.017	15.733.017	15.525.017	15.333.017	15.282.017	15.193.017
Overige personele lasten	553.908	592.672	588.589	588.589	588.589	588.589	588.589	588.589	588.589	588.589	588.589
Afschrijvingen	557.699	585.653	591.488	580.114	604.313	615.060	602.826	590.147	565.552	533.465	493.733
Huisvesting	1.565.283	1.966.716	1.793.998	1.791.273	1.788.094	1.778.556	1.767.806	1.769.320	1.760.236	1.759.782	1.753.423
Leermiddelen	597.017	719.850	702.850	701.850	701.850	701.850	701.850	701.850	701.850	701.850	701.850
Algemene kosten	861.492	482.818	472.441	472.441	472.441	472.441	472.441	472.441	472.441	472.441	472.441
Totale lasten	20.152.637	21.081.505	20.671.383	20.226.284	20.154.304	20.065.513	19.866.529	19.647.364	19.421.685	19.338.144	19.203.053
Saldo baten en lasten	-190.323	-584.803	-282.235	-43.732	-56.273	-91.894	-76.208	-92.169	-51.008	-52.637	-64.899
Financiële baten en lasten	92.694	71.250	71.250	71.250	71.250	71.250	71.250	71.250	71.250	71.250	71.250
Bedrijfsresultaat (-/- negatief)	-97.629	-513.553	-210.985	27.518	14.977	-20.644	-4.958	-20.919	20.242	18.613	6.351

*In bovenstaande meerjarenraming van de staat van baten en lasten zijn de inkomsten en uitgaven berekend op basis van prijspeil oktober 2015.

Toelichting op de meerjarenraming van de staat van baten en lasten

Inkomsten:

1. Rijk: zijn berekend op basis van de leerling-prognoses zoals vermeld onder 6.2.2.
2. Gemeente: gebaseerd op de huidige inkomsten.
3. Overig: deze inkomsten bestaan, in volgorde van belangrijkheid, uit: inkomsten premiebesparing ERD, inkomsten uit projecten, verhuur, detachering, zwangerschapsuitkeringen en diversen. Voor de begroting zijn deze inkomsten constant verondersteld.

Uitgaven:

1. Salariskosten, deze zijn gebaseerd op de huidige schoolbezetting, verminderd met personele mutaties die noodzakelijk zijn om de scholen financieel gezond te houden, rekening houdend met een minimale bezetting om verantwoord onderwijs te kunnen aanbieden.
2. Overige personele lasten: deze zijn uit het voorgaande jaar overgenomen. De grootse posten betreffen scholing € 281.000, knelpunten € 75.000, bovenschoolse poolers € 100.000. Er mag verondersteld worden dat hier nog op bespaard kan worden bij een dalend leerlingaantal, maar er zou ook sprake kunnen zijn dat, in enig jaar, bij het moeten sluiten van een school er sprake zal zijn van aanzienlijke extra kosten: juridische kosten, kosten van outplacement en begeleiding.
3. Afschrijvingen: deze kosten zijn berekend aan de hand van een 10-jaren investeringsplan, rekening houdend met de afschrijvingen van reeds aanwezige activa.
4. De kosten van huisvesting dalen mee met de verminderde vergoeding voor huisvestingsonderhoud uit de VELO. Hoewel er geen rekening is gehouden met minder schoolgebouwen, mag er wel verondersteld worden dat niet gebruikte lokalen worden uitgesloten van onderhoud en dat deze niet meer verlicht of verwarmd zullen worden.
5. Leermiddelen: deze uitgaven zijn ieder jaar grotendeels gelijk aan het voorgaande jaar. Deze kosten dalen niet evenredig met de daling van het aantal leerlingen, maar zouden wel meer kunnen dalen dan zoals ze nu in de meerjarenbegroting worden gepresenteerd.
6. De algemene kosten zijn afgeleid van het voorgaande jaar. Deze kosten zouden kunnen afnemen, maar niet evenredig met de daling van het aantal leerlingen omdat diverse uitgaven vast zijn, afhankelijk van personeel, aantal gebouwen en aantal BRIN-nummers.
7. De financiële baten en lasten zijn voor de komende jaren gelijk ingeschat. Op basis van het vermogen zouden de financiële baten moeten afnemen, maar er mag ook verondersteld worden dat de rente de komende 10 jaar niet zo laag blijft als nu.

6.2.4 Rapportage inzake interne risicobeheersings- en controlesysteem

Het interne risicobeheersings- en controlesysteem bestaat bij PCPOW uit:

1. De planning- en controleyclus: elk jaar wordt voor de komende tien jaren een begroting opgesteld waarin een tien jaren investeringsplan¹ en gebouwen onderhoudsplan is opgenomen. De begroting omvat ook de strategische doelstelling voor het komende jaar en de bijbehorende budgetten;
2. Periodieke strategische risicoanalyses;
3. De Letter of Representation: hierin wordt de betrouwbaarheid van de financiële rapportage expliciet door het verantwoordelijke management bevestigd;

¹ Het investeringsplan omvat alle geprognosticeerde investeringen over een periode van 10 jaar (per school en bovenschools) die op basis van regelgeving dienen te worden geactiveerd onder de materiele vaste activa. Het investeringsplan wordt jaarlijks geactualiseerd

4. Een systeem van monitoring en rapportage, bestaande uit het uitvoeren van interne controle en rapportering daarover: periodiek wordt gerapporteerd over de operationele en financiële doelstellingen, waarbij afwijkingen tussen plan en realiteit worden gerapporteerd, besproken en indien nodig worden bijgestuurd; doorlopend toetsing van investeringen aan het investeringsplan;

6.2.5 Beschrijving van de belangrijkste risico's en onzekerheden

Hieronder worden de belangrijkste, door PCPO Westland geïdentificeerde, risico's uiteengezet en wordt inzicht gegeven in de wijze waarop die risico's worden beheerst.

1. Marktrisico's en commerciële risico's

PCPO Westland is een instelling voor primair onderwijs en afhankelijk van het aantal leerlingen dat zich bij de instelling inschrijft en onderwijs volgt. Naast de vergrijzing in Nederland is als gevolg van de financiële crisis het landelijk aantal geboorten extra afgenomen. Daarnaast speelt ook mee dat er door de financiële crisis nieuwbouwprojecten zijn uitgesteld of afgesteld. Deze factoren leiden er toe dat er in het Westland steeds minder kinderen over de hier aanwezige schoolbesturen zijn te verdelen. Het dalingsproces van het aantal leerlingen heeft zich al ingezet. De inkomsten van de stichting zullen daarom in de komende jaren gestaag dalen.

Het einde van de financiële crisis zou op termijn voor een kleine afzwakking van de leerlingendaling kunnen zorgen als eerder geplande nieuwbouwprojecten alsnog worden gerealiseerd.

De kleinere, onrendabele scholen, lopen het risico als eerste voor sluiting in aanmerking te komen als ook de kwaliteit van het onderwijs in het geding komt, wegens bijvoorbeeld de noodzaak van combinatieklassen met meer dan drie leerjaren. Het risico voor PCPO Westland is voorlopig nog beperkt omdat de collega-schoolbesturen in dezelfde dorpskernen vaak kleine scholen exploiteren die mogelijk eerder voor sluiting in aanmerking komen.

Vergrijzing zorgt ervoor dat de komende jaren relatief veel leraren met pensioen zullen gaan. De grote uitstroom begint voor PCPO Westland in 2016. Deze uitstroom komt op zich gelegen vanwege het dalende leerlingaantal. In die zin is de aanhoudende leerlingendaling geen groot risico voor PCPO Westland omdat wegens pensionering zelfs nieuw personeel zal moeten worden aangenomen.

2. Operationele risico's

Massale uitschrijving kinderen

Het grootste risico is de tussentijdse uitschrijvingen. Indien dit zou gebeuren tussen de start van het nieuwe schooljaar en 1 oktober (jaarlijkse teldatum), dan heeft dit vanaf 1 januari gevolgen voor de inkomsten om het schoolgebouw te exploiteren en vanaf 1 augustus van het volgende jaar voor de inkomsten om het personeel te bekostigen.

De kans dat alle ouders hun kind uitschrijven is niet groot. In het ergste geval gaat het in de praktijk om een groep waar een incident plaats heeft gevonden en beperkt het risico zich tot een boventallige leerkracht.

Niet-functionerend personeel

Indien er om bepaalde redenen afscheid wordt genomen van personeel, anders dan opzegging door het personeelslid zelf of ziekte, bestaat er het risico dat het Participatiefonds van mening is dat er niet aan de voorwaarden wordt voldaan van de instroomtoets. Het niet voldoen aan deze toets leidt tot het doorbelasten van de kosten van een aanvullingsuitkering: aanvulling van de WW tot 70% van het laatst verdiende salaris of na het stoppen van de WW een aanvullingsuitkering van 70% van het laatst verdiende salaris totdat de werknemer een andere baan gevonden heeft of met pensioen gaat.

Schaarste op de arbeidsmarkt

Veel PABO-studenten die in de nabije toekomst afstuderen zullen, in verband met het dalend leerlingaantal, werk buiten het onderwijs vinden. Door de vergrijzing wegens de babyboom tussen 1947 en 1955 in Nederland zullen er de komende jaren meer onderwijzers met pensioen gaan dan nodig is om de krimp van het aantal leerlingen op te vangen. Het verschil wordt in de komende jaren dusdanig groot dat er mogelijk te weinig nieuwe leraren aan de PABO afstuderen. Onderstaande tabel geeft op stichtingsniveau, per jaar, aan hoeveel personeel er vertrekt wegens krimp of pensioen en hoeveel nieuw personeel er benodigd is.

Tabel 23: Verloop personeel OP

Verloop personeel OP	2017*	2018*	2019*	2020*	2021*	2022*	2023*	2024*
FTE 1 januari	224,61	223,61	216,89	215,44	214,03	211,58	208,30	205,27
vertrek wegens pensioen	-1,91	-1,27	-6,86	-1,02	-3,78	-6,48	-7,95	-6,84
vertrek wegens krimp (begroot)	0,00	-5,45	0,00	-0,39	0,00	0,00	0,00	0,00
invulling vacatures (begroot)	0,91	0,00	5,41	0,00	1,33	3,20	4,92	6,02
FTE 31 december	223,61	216,89	215,44	214,03	211,58	208,30	205,27	204,44

Bij PCPOW ontstaat er met ingang van 2019 ruimte voor vacatures. De politiek was zich hier op landelijk niveau ook van bewust en er waren extra, voornamelijk incidentele gelden beschikbaar gesteld om jonge leerkrachten voor het onderwijs te behouden zodat de grote uitstroom wegens pensioneringen niet voor problemen zorgt. Deze extra middelen zijn bij PCPOW ingezet in de schooljaren 2014/2015 en 2015/2016 maar overbruggen niet de periode tot en met 2018, hetgeen betekent dat er in 2018 geen ruimte is voor invulling van overbruggingsvacatures.

Risico's met betrekking tot ICT-systemen

Het ICT beheer op de scholen is uitbesteed aan Heutink ICT (rechtsopvolger van Station to Station). De risico's voor het onderwijsproces staan hieronder beschreven, waarbij het risico met het grootste impact bovenaan staat.

Uitval van de server

- Er zijn geen documenten meer beschikbaar;
- Er is geen verbinding met internet te maken;
- Slechts een enkele PC kan werken, omdat die een speciale behandeling heeft ondergaan, waardoor deze stand-alone kan werken.

Het volgende is opgenomen in het contract met Station to Station:

Tabel: 24: Contract Heutink ICT m.b.t. uitvallen server

Onderdeel	Werkdagen: 8.00-17.00 uur	
	Responsetijd:	Oplostijd:
	Tijd gaat in op het moment dat er een melding gedaan wordt. De tijd loopt tot het moment dat er begonnen wordt met het zoeken naar een oplossing.	Tijd gaat in op het moment dat er een melding gedaan wordt. De tijd loopt tot het moment dat het probleem naar tevredenheid van de school opgelost is.
Software storing werkplek	3 werkdagen	2 werkweken
Software storing meerdere werkplekken	1 werkdag	3 werkdagen
Software storing digibord PC	1 werkdag	3 werkdagen
Software storing netwerk	1 werkdag	3 werkdagen
Hardware storing werkplek	2 werkdagen	1 werkweek
Hardware storing meerdere werkplekken	1 werkdag	2 werkdagen
Hardware storing digibord PC	4 uur	1 werkdag
Hardware storing netwerk (server, router e.d.)	4 uur	1 werkdag
Nieuwe hardware in netwerk laten functioneren	1 werkdag	2 werkdagen
Beantwoorden van gebruikersvragen	3 werkdagen	2 werkweken
Oplossen van een abusermelding	4 uur	2 werkdagen

Wegvallen van de internetverbinding

- Er kan doorgewerkt worden, maar de didactische mogelijkheden zijn duidelijk beperkt;
- Het probleem ligt in de meeste gevallen bij de internet provider van school;
- Binnenkort hebben we één zelfde provider voor alle scholen;
- Het probleem is meestal niet schoolgebonden, maar voor een hele wijk;
- Als school of Stichting heb je zeer weinig invloed op de oplostijd.

Uitvallen van het Digibord (Beamer) of touchscreen

- Een digibord en touchscreen kan niet zonder PC werken;
- Er kan doorgewerkt worden, maar de didactische mogelijkheden zijn duidelijk beperkt;
- Er zijn in een aantal gevallen afspraken gemaakt over response- of oplostijd. Deze afspraken zijn school afhankelijk. Er wordt gekeken naar een stichtingsbrede oplossing.

Naast bovenstaande risico's voor het onderwijsproces kan een ICT-storing ook leiden tot tijdelijke improductiviteit van medewerkers. Voor dringende online toepassingen geldt dat deze werkzaamheden ook thuis of op een andere locatie kunnen worden verricht. Wat betreft dataverlies: er worden zowel op de scholen als op het bestuursbureau regelmatig backups gemaakt van de servers. De boekhouding is uitbesteed aan een administratiekantoor met ISO 9001:2008 certificering, waarbij er waarborgen zijn voor zowel interne als externe backups. Deze ISO 9001:2008 certificering heeft een geldigheid tot 15 september 2018.

Uitvalen van elektriciteit

Het uitvalen van elektriciteit heeft een grote invloed op tal van zaken:

- ICT werkt niet meer;
- Klimate systemen functioneren niet meer;
- Verwarmingketels doen het niet meer.

Het langdurig uitvalen van de elektriciteit zal in de wintermaanden de grootste impact hebben: kou, mogelijk te weinig licht en geen gebruik kunnen maken van digiborden. Indien de duur van de elektriciteitsuitval meerdere dagen beslaat mag er verwacht worden dat er in overleg met de gemeente noodoplossingen komen zoals het aansluiten van een aggregaat of tijdelijke verhuizing naar een andere locatie.

3. Financiële risico's

Wet Werk en Zekerheid (WWZ)

Deze wet maakt het schoolbesturen lastig om vanaf 1 juli 2015 op huidige manier voor kortdurende vervanging te zorgen. Het risico bestaat uit:

- De zogenaamde ketenregeling 3x3x3 regel wordt een 3x2x6 regel en zorgt ervoor dat er veel eerder sprake is van een vast dienstverband. Tijdelijke invallers kunnen daardoor minder vaak ingeschakeld worden;
- Aanzegtermijn: een tijdelijk contract met vaste einddatum dient (toch) een maand voor het einde van het contract schriftelijk gemeld te worden. Nalaten kost de werkgever een maandsalaris;
- Transitievergoeding: alle werknemers die minimaal twee jaar in dienst zijn (vast en tijdelijk) en worden ontslagen, hebben recht op een transitievergoeding. Deze vergoeding bedraagt maximaal € 75.000 of bij een hoger jaarsalaris maximaal 1 jaarsalaris (voor parttimers naar rato van hun wtf).

Eigen Risicodragers VVF

PCPOW is sinds 1 augustus 2015 eigen risicodragers voor vervangingen.

Over de eerste 5 maanden is een resultaat behaald van circa € 64.900. Dit resultaat is berekend door uit te gaan van een fictieve premieberekening op basis van de premie die het vervangingsfonds hanteert en vergoeding voor vervangingen conform het reglement van het vervangingsfonds.

Liquiditeits- en solvabiliteitsrisico's

PCPOW heeft, in haar huidige vorm, de afgelopen jaren een solide eigen vermogen in stand gehouden. Er is sprake van een sterke financiële positie waardoor ook in mindere tijden geïnvesteerd kan worden in de organisatie. Liquiditeits- en solvabiliteitsrisico's worden beheerst op basis van de interne controle- en rapportagesystemen. In de financiële kwartaalrapportage zijn onder andere deze kengetallen opgenomen.

Debiteurenrisico's

Het debiteurenrisico is zeer beperkt. De gefactureerde omzet, voornamelijk verhuur, detacheringen en gezamenlijke projecten bedraagt circa € 330.000. Dit is 1,6% van de totale baten (exclusief financiële baten). Vanwege de beperkte hoeveelheden facturen en de functionaliteit van het boekhoudpakket van het administratiekantoor wordt er geen gebruik gemaakt van een geautomatiseerde debiteuren-subadministratie. Er wordt, indien daar sprake van zou zijn, zorgvuldig gekeken naar de post dubieuze debiteuren. De debiteurenportefeuille wordt goed bewaakt. PCPOW beschikt niet over een kredietverzekering voor debiteurenportefeuille.

Verslaggevingsrisico's

Ten behoeve van de 3 maandelijks verslaggeving maakt PCPOW gebruik van rapportages die worden opgesteld door het administratiekantoor. Daarnaast worden intern de rapportages verder bewerkt door hierin vorderingen en schulden op te nemen zodat een reëel kwartaalresultaat wordt verkregen waaruit een jaarprognose kan worden afgeleid. Er zijn geen deelnemingen die opgenomen moeten worden en ook zijn er geen valutarisico's

In-control verklaring

Het college van bestuur is verantwoordelijk voor de opzet en werking van de interne risicobeheersing- en controlesystemen. Het doel van deze systemen is tweeledig. Enerzijds is het doel om de belangrijkste risico's waaraan de onderneming is blootgesteld zo goed mogelijk te beheersen. Anderzijds gaat het om de realisatie van de operationele en financiële doelstellingen en het waarborgen van de naleving van wet- en regelgeving. De raad van toezicht beheerst de geïdentificeerde risico's mede middels een voortdurende bewaking van de operationele performance op basis van de 3 maandelijks beoordeling van financiële en niet-financiële kengetallen. Circa 10x per jaar is er een directeurenberaad waarin stichtingsbrede, strategische en operationele zaken worden besproken. Periodiek worden de scholen bezocht en meer specifieke operationele aspecten besproken. Tevens is de organisatie zodanig ingericht dat de controle-technische functiescheiding binnen PCPOW wordt gewaarborgd. Dergelijke systemen kunnen geen zekerheid bieden dat de stichtingsdoelstellingen worden gerealiseerd, noch dat alle onjuistheden van materieel belang, verlies, fraude en overtredingen van wetten en regels geheel kunnen worden voorkomen. Risicobeheersing is een onderwerp dat regelmatig tussen college van bestuur en raad van toezicht wordt besproken. Het risicobeheersing- en controlesysteem heeft de voortdurende aandacht van het bestuur en maakt een wezenlijk deel uit van het bedrijfsmanagement.

6.2.6 Rapportage toezichthoudend orgaan

In hoofdstuk 1 van dit jaarverslag treft u een verslag van de raad van toezicht aan.

6.3 Overige specifieke items

Kernactiviteiten Stichting PCPO Westland

Stichting Protestants Christelijk Primair Onderwijs Westland is met 15 basisscholen één van de grotere onderwijsorganisaties in Nederland. Onze stichting is een financieel gezonde organisatie die de zorg heeft voor circa 3800 leerlingen en circa 350 medewerkers. Onze scholen liggen verspreid over de regio Westland in 's-Gravenzande, De Lier, Heenweg, Honselersdijk, Maasdijk, Maasland, Monster, Naaldwijk en Wateringen. Onze scholen werken vanuit de christelijke identiteit aan kwalitatief goed onderwijs. De scholen maken daarbij hun eigen keuzes en leggen eigen accenten, passend bij de visie van de school.

Beleid ten aanzien van het beleggen en belenen

Het model-treasurystatuut van de Besturenraad heeft als basis gediend voor het treasurystatuut van PCPOW. In dit statuut is bepaald binnen welke kaders instellingen voor onderwijs hun financierings- en beleggingsbeleid dienen in te richten. Het uitgangspunt is dat de toegekende publieke middelen overeenkomstig hun bestemming worden besteed. Gedurende 2013 mocht er volgens de 'Regeling beleggen en belenen door instellingen voor onderwijs en onderzoek' (2010), belegd worden in producten met een AA-rating (AA minus).

In ons treasurystatuut hebben wij opgenomen dat voor langere looptijden we niet beleggen in financiële producten die een kredietwaardigheidsbeoordeling hebben welke lager is dan AAA. Ultimo 2015 houden we circa € 10.669.000 direct opeisbare tegoeden aan op spaarrekeningen.

Het bedrag in obligaties, is behoudens een koersverlies van circa € 38.000, gedurende 2015 afgenomen met € 700.000. Indien er in 2016 geen nieuwe obligaties worden aangekocht zal in 2016 de restende € 700.000 vrijvallen, waardoor er per juli 2016 geen obligatieportefeuille meer resteert.

Tabel 25: obligaties

Naam	nominaal	AW	rente%	coupondag	31-12-2015
3 3/8% rabobank nederland 06/16	200.000	200.560,00	3,375%	18-jan	200.240
4 1/8% bank ned gem 06/16	500.000	529.300,00	4,125%	28-jun	510.300
	700.000	729.860			710.540

De mutaties in de beleggingen zijn conform afgelopen jaren steeds in overleg met een beleggingsadviseur van ABN-AMRO gedaan. De spaardeposito's alsmede de lopende en spaarrekening zijn ondergebracht bij de ABN-AMRO bank.

De bankrekeningen van de diverse schoollocaties (per saldo groot circa € 340.000 per ultimo 2015) worden allemaal aangehouden bij Rabobank Westland. Het college van bestuur van onze stichting is naast de schooldirecteur gemachtigd voor deze bankrekeningen.

De treasurycommissie, is niet actief. Zolang de rente op de huidige lage stand blijft worden er geen obligaties aangekocht. Zodra de rente stijgt naar een hoger niveau waarbij obligaties interessanter worden dan spaarrekeningen, wordt er weer een treasurycommissie benoemd.

Juridische structuur

De juridische structuur van Stichting PCPO Westland is als volgt te omschrijven. De organisatie is ondergebracht in een Stichting. Het toezichthoudend orgaan is de Raad van Toezicht en de dagelijkse leiding is in handen van het College van Bestuur.

Toegankelijkheid van de instelling

Het bestuursbureau is gevestigd in het verzamelgebouw Hooghe Landhuys, Zuidweg 87, 2671 MP te Naaldwijk. Op het terrein bevinden zich parkeerplaatsen en het gebouw is voorzien van automatische schuifdeuren en een lift. Behoudens schoolvakanties is het bestuursbureau op werkdagen geopend van 8:30 tot 17:00 uur. Op deze tijden is het bestuursbureau eveneens telefonisch bereikbaar op +31(0)174-526950. Het algemene e-mailadres is: info@pcpow.nl

Informatie over adressen en openingstijden van onze scholen is terug te lezen op de website www.pcpow.nl. De toegankelijkheid van onze scholen voor minder-validen is over het algemeen in orde. Enkele (oude) tweelaagse schoolgebouwen missen een lift.

Op de genoemde website treft u tevens andere praktische informatie aan zoals jaarverslagen, nieuwsbrieven etc.

Toelatingsbeleid

PCPOW kent een open toelatingsbeleid. Ouders dienen de grondslag van de stichting te respecteren. In 2009 is specifiek beleid gemaakt m.b.t. de toelating van leerlingen in het geval dat de school een leerlingenslot moet instellen door de afwezigheid van voldoende lokalen.

Ontwikkelingen bij of in relatie met verbonden partijen

PCPOW maakte tot 31 juli 2014 deel uit van het samenwerkingsverband FSPOW. Dit samenwerkingsverband is na 31 juli 2014 in liquidatie gegaan en is in 2015 opgeheven.

De opvolger van dit samenwerkingsverband is SPOW

Het bestuur van het SPOW wordt gevormd door bestuursleden en algemeen directeuren van de negen deelnemende besturen. Het door het SPOW opgestelde jaarlijkse zorgplan wordt door het bestuur van het SPOW vastgesteld na instemming c.q. positief advies van de gemeenschappelijke medezeggenschapsraden.

De afdracht van de zorgmiddelen van het basisonderwijs aan het speciaal basisonderwijs geschiedt volgens landelijke wetgeving waarbij eigen beleid mogelijk is ten aanzien van een deel van die middelen. Deze worden o.a. ingezet voor scholingstrajecten in het basisonderwijs en het financieren van een extra zorggroep in De Diamant.

Gevoerde beleid inzake van beheersing van uitkeringen na ontslag

PCPOW voert een dussdanig beleid, waardoor mogelijke uitkeringen na ontslag zo veel mogelijk worden voorkomen. In 2015 is er één ontslagtraject gevoerd met recht op een WW uitkering. Dit traject is de instroomtoets van het Participatiefonds gepasseerd waardoor er geen WW-kosten voor rekening van het bestuur komen.

Er zijn in de jaren voor 2015 drie ontslagtrajecten geweest die niet door de instroomtoets van het Participatiefonds zijn gekomen waarvan de lasten van de WW uitkering nog niet (geheel) zijn verrekend. Van twee personen zijn de uitkeringslasten (januari 2012 t/m 16-01-2016: € 46.447) als verplichting op de balans opgenomen. Van de derde persoon wachten we nog op gegevens van het Participatiefonds omtrent de mogelijke verrekening die zal gaan plaatsvinden via DUO.